

הבהרה: פרוטוקול ועדת חסויות אינו מהווה התקשרות או התחייבות להתקשרות כלפי מאן דהוא. התקשרות תיעשה אך ורק על ידי הוצאת הזמנה ו/או הסכם חתומים על ידי מורשי החתימה המוסמכים לחייב את המדינה.

**פרוטוקול ועדת מכרזים מיום 3.9.2017
פרוטוקול מס' 127/17**

נוכחים: מר אבי כהן, המנהל הכללי, יו"ר
מר ירון שטיינברג, סגן חשב המשרד, חבר
גב' קרינה קליגר, ראש תחום תקציבים, חברה
עו"ד אורית בקר, סגנית היועץ המשפטי, חברה
מר יגאל פחימה מנהל יחידת רכש, נכסים ולוגיסטיקה – חבר (לא נכח ומאשר בחתימתו את הפרוטוקול)
עו"ד סורל הרלב, היועץ המשפטי, משקיף
ד"ר איריס פרנקל כהן, ראש תחום אסטרטגיית תכנון ופיתוח, הרשות לפיתוח כלכלי – משקיפה
גב' אלה שושן, סטודנטית, משקיפה
גב' אורנית אדרעי, מרכזת וועדת מכרזים, משקיפה

התקשרות עם גיוינט ישראל (אלכא המכון למנהיגות וממשל) - תכנית מיון, הכשרה וליווי רכזים לפיתוח כלכלי של רשויות מקומיות במגזר הערבי

מצ"ב בקשתה של גב' איריס פרנקל-כהן, ראש תחום אסטרטגיית תכנון ופיתוח ברשות לפיתוח כלכלי של מגזר המיעוטים.

בהחלטת הממשלה שהקימה את הרשות לפיתוח כלכלי של מגזר המיעוטים (החלטת ממשלה מס' 1204 מיום 5.2.2007) נקבע בין היתר כי הרשות תשמש כגוף אינטגרציה, חשיבה ומעקב בנושא הפעילות הממשלתית לקידום כלכלי של מגזר המיעוטים וכי תפקידיה יכללו הנגשת כלי סיוע ממשלתיים. המשרד לשוויון חברתי, באמצעות הרשות לפיתוח כלכלי, אחראי על ניהול וריכוז שתי החלטות חומש מרכזיות, שקיבלה ממשלת ישראל, הנוגעות לפיתוח כלכלי של אוכלוסיות המיעוטים: 1. החלטת ממשלה מס' 922 מיום 30.12.2015 שעניינה פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי באוכלוסיית המיעוטים בשנים 2016 – 2020. 2. החלטת ממשלה מס' 1480 מיום 2.06.2016 שעניינה תכנית ממשלתית להעצמה ולחיזוק של היישובים הבדואים בצפון לשנים 2016 – 2020. מצ"ב העתקי החלטות הממשלה.

ד"ר פרנקל כהן מציגה כי החלטות אלו כורכות בתוכן, בין היתר, שורה של כלים ואמצעים כלכליים שמעמידים משרדי הממשלה השונים שמטרתם להביא לפיתוח רשויות מקומיות הנכללות בתכניות הני"ל בתחומים שונים כגון דיור, ספורט, חינוך בלתי פורמלי, תשתיות כבישים ועוד. חלק ניכר ממשאבים אלו מיועד לביצוע ברשויות המקומיות הרלוונטיות או באמצעותן, כאשר הפוטנציאל התקציבי העומד או עשוי לעמוד לרשות כל רשות מקומית בהתאם לתכניות החומש מושפע מגודלה של הרשות המקומית ונע בין 17 ל-111 מלש"ח, לפי העניין.

ד"ר פרנקל כהן מציגה כי בחלוף תקופה מאז שהוחלט על התכניות הנייל עולה כי בעוד שיישום החלטות הממשלה ברמה הממשלתית מתקדם באופן משביע רצון, ביישום ההחלטה ברמת ה"שטח" עלה קושי של הרשויות המקומיות לקדם וליזום פעולות למימוש המשאבים העומדים לרשותן במסגרת תכניות החומש. זאת היות שפעמים רבות רשויות אלו מתאפיינות ביכולות נמוכות להעמיד תשומות וכוח אדם לצורך משימות שאינן בעשייה השוטפת וכן לנוכח הקשרים המוגבלים בין ובין משרדי הממשלה השונים.

נוכח האמור, הרשות לפיתוח כלכלי גיבשה תכנית לפיתוח כלכלי ברשויות המקומיות, בין היתר, על בסיס מיצוי הפוטנציאל הקיים בתכניות החומש שיביא ליישום מיטבי של תכניות החומש והעמדת כלים וידע. זאת, באמצעות רכזי פיתוח כלכלי שיוכשרו למשימה זו ויפעלו להוצאה לפועל של התכנית. תכנית זו תבוצע בשני מישורים: מישור אחד יהיה הביצוע עצמו של התכנית ברשויות המקומיות באמצעות, בין היתר, העמדת רכזי פיתוח כלכלי שיועסקו על ידי הרשות המקומית והמישור השני יהיה שלב המיון, ההכשרה והליווי שינתנו לאותם רכזי פיתוח כלכלי. ההתקשרות המובאת כעת בפני ועדת המכרזים היא לביצוע המישור השני. לצורך כך מבקשת הרשות לפיתוח כלכלי להתקשר עם ג'וינט ישראל – מכון אלכא למנהיגות וממשל, בהסכם להקמת מערך של מיון, הכשרה וליווי לרכזי פיתוח כלכלי, זאת בפטור ממכרז לפי תקנה 3(18) לתקנות חובת המכרזים. לגבי המישור הראשון – נמסר לוועדה כי הרשות לפיתוח כלכלי נערכת לביצועו בד בבד עם קידום ההליכים לביצוע המישור השני. הובהר כי העבודה מול הרשויות המקומיות תחל רק לאחר שתהיה ודאות לאופן ביצוע מיון, הכשרה וליווי כאמור.

ד"ר פרנקל כהן מציגה כי השירותים יכללו בין היתר בניית תכנית הכשרה, תכנון וביצוע של הליכי מיון מועמדים, הכשרה בסיסית בת יום אחד במסגרת קורס רכזי פיתוח שלב א' למועמדים שימצאו מתאימים לתכנית, העשרה מעמיקה במסגרת קורס רכזי פיתוח שלב ב' (4 ימי לימודים משך 8 שבועות) לרכזים שיועסקו על ידי הרשויות המקומיות מבין מסיימי קורס שלב א, ליווי וייעוץ לרכזי הפיתוח הכלכלי, לרבות במסגרת רשת עמיתים ומחקר הערכה.

תקופת ההתקשרות המבוקשת היא 48 חודשים, מתוכן שלוש שנות הדרכה, הכשרה וליווי ושנה נוספת עבור מחקר הערכה, וכן אופציה להארכת תקופת ההתקשרות ב- 24 חודשים בעלות של 4 מלש"ח לשנה, כאשר המשרד והג'וינט יעמידו 2 מלש"ח לשנה כל אחד. העלות הכוללת ל-4 שנים של התכנית עומדת על 12 מלש"ח כאשר המשרד והג'וינט יעמידו 6 מלש"ח כל אחד ביחס למלוא התקופה המבוקשת כאשר ככל שתמומש האופציה למלוא התקופה יידרש המשרד להעמיד 4 מלש"ח נוספים, ובסה"כ 10 מלש"ח לכל התקופה כולל האופציות.

ד"ר פרנקל כהן מציגה כי המיזם יכלול העסקת כוח אדם שיכלול, בין היתר, מנהל מיזם, מנהלי תוכניות אשר ישירו וילוו את הרכזים (צפוי לנוע בין שלושה מנהלים בשלב ההתחלתי לשבעה בשנים השנייה והשלישית), רכז מיונים והכשרות ועוזר אדמניסטרטיבי – וזאת בהיקפי משרה שבין מחצית למשרה מלאה. ועדת המכרזים מנחה כי כוח האדם יהא ייעודי למיזם ובהיקפים של מחצית משרה ומעלה, ככל האפשר.

היועץ המשפטי מבקש הבהרה מדוע שלא לצאת לצאת למכרז ומבוקש להתקשר דווקא עם ג'וינט ישראל, והאם נבחנו גופים נוספים כגון המפעמים מיסוד משרד הפנים או תוכניות עתידים וצוברים לשלטון המקומי.

ד"ר פרנקל כהן משיבה כי תכניות החומש כבר בעיצומן ויש חשיבות לקצר את לוחות הזמנים ככל האפשר. ככלל ג'וינט ישראל, המהווה זרוע של ארגון הג'וינט העולמי, עוסק בקידום איכות החיים, שוויון הזדמנויות וצמצום פערים בחברה הישראלית, בקרב אוכלוסיות שונות, ובפרט מכון אלכא למנהיגות וממשל מהותו היא הכשרת כוח אדם ובעל ניסיון רב בפיתוח שירותים חדשניים, בעבודה עם רשויות מקומיות וביצירת תשתיות בין מגזריות כאשר נמסר כי כיום מכון אלכא מתמקד בפיתוח שירותים חברתיים במטרה לפתח את תחום המנהיגות והממשל במרחב הציבורי והחברתי לטובת קידום האוכלוסיות הפגיעות. ד"ר פרנקל כהן מפנה לעשייה הנרחבת של מכון אלכא בבניית

תוכניות שונות כגון תוכניות הכשרה, פיתוח מנהלים ופיתוח, גיבוש והקמה של תשתיות ארגוניות, לרבות ברשויות מקומיות. בנוסף, גויינט ישראל נכון להעמיד מחצית מעלות המיזם בשיעור של לפחות 6 מלש"ח, שהוא חלק הגבוה מהשיעור לו הארגון מחויב לפי התקנות. באשר לגופים הנוספים שצוינו, ד"ר פרנקל כהן מציינת כי התקיימו פגישות עם משרד הפנים והנציבות האחראים על תוכניות הצוערים והם לא היו מעוניינים בשילוב ההכשרה מושא התכנית דן בתוכניות הצוערים, נוכח ההבדלים בין התכניות במשך ההכשרה, בתקופת ההכשרה ובתנאי הקבלה ובשל המוניטין הייחודי שצברו. ביחס למפעמים מציין המנהל הכללי כי למשרד פרויקט איתם, יתכן ושיתוף הפעולה איתם היה פשוט יותר מהבחינה הטכנית, אולם מבחינת היכולת הנדרשת בפיתוח התכנית, מכון אלכא הוא בעל איכות גבוהה הרבה יותר מה עוד שהם נכונים להשתתף כספית באופן משמעותי. היועץ המשפטי שואל לגבי עתידים, המנהל הכללי משיב כי אין להם ניסיון בליווי הנדרש אל מול הרשויות המקומיות בפועל, בעוד שלמכון אלכא ניסיון בליווי של האשכולות ויחידות אסטרטגיות ועבודה רבה וצמודה אל מול הרשויות. ד"ר פרנקל כהן מציינת כי מבין הגופים שנבדקו לא עלה כי מי מהם היה נכון להעמיד מימון למיזם מתקציבו.

לשאלת הוועדה ביחס למספר המשתתפים הצפויים להשתתף בהכשרות משיבה ד"ר פרנקל כהן כי ההיקף הנדרש של רכזי פיתוח כלכלי שיהיו דרושים לתכנית עומד על 44 רכזים (חלקם בחצי משרה) לפי מספר הרשויות המקומיות בתכניות החומש אשר תחת אחריות המשרד לשוויון חברתי (פירוט הרשויות המקומיות צוין בנספח לבקשת ד"ר פרנקל כהן). היועץ המשפטי מציין כי בהחלטה 922 יש התייחסות למספר גבוה יותר מ-44 רשויות מקומיות ומבקש הבהרה לגבי החישוב. ד"ר פרנקל כהן מסבירה כי לא נכללו רשויות מקומיות ממגזרי מיעוטים להם קיימים תכניות ספציפיות שבאחריות משרדים אחרים (דרוזים ודרוזים רמת הגולן – משרד לשיתוף פעולה אזורי, בדואים דרום – משרד החקלאות) ובנוסף לא נכללו 16 רשויות מקומיות מצטיינות, בהן כבר מבוצעת תכנית לפיתוח הון אנושי לפי החלטה 922. היועץ המשפטי מציין כי לגבי רשויות מקומיות ממגזרי מיעוטים להם קיימת תכנית ספציפיות שבמשרדים אחרים - יש לפנות אל אותם משרדים ליידע אותם על התכנית דן לפיתוח כלכלי ולאפשר להם להצטרף ככל שהם מעוניינים בכך. מנכ"ל המשרד מציין כי תנאי לכך מבחינתו שמשרד שיהיה מעוניין בכך יעביר תקציב מתאים. ד"ר פרנקל כהן עדכנה את הוועדה, לאחר התכנסותה, כי ביצעה שיחה עם המשרדים הרלוונטיים לאוכלוסייה הדרוזית וכן כי מנכ"ל המשרד שוחח בנושא עם נציגי משרד החקלאות האמונים על קידום אוכלוסיית הבדואים בדרום ומשרדים אלו הודיעו כי אינם מעוניינים לקחת חלק במיזם. עוד דיווחה ד"ר פרנקל כהן כי הגורם האחראי מטעם המשרד לפיתוח אזורי על יישום תכנות החומש ביישובי הדרוזים, לרבות היישובים ברמת הגולן, הבהיר כי יישום התכניות נעשה במידה רבה על ידי משרדי הממשלה הרלוונטיים, כגון פנים, תחבורה והגנת הסביבה, ומקודם בהתאם לאינטרס הרשות המקומית ולשיעור ההשתתפות הנדרש ממנה. עוד דיווחה ד"ר פרנקל כהן כי בהתאם לתכנית העבודה שפרסם משרד החקלאות 9 הרשויות הבדואיות בדרום מקדמות תכניות פיתוח בהנחייתו של משרד הפנים, זאת בהיקף של כ- 100 מלש"ח. בין הפרויקטים המוצעים, רשאית הרשות לבחור בפיתוח ארגוני. רשות שבחרה בכך יכולה לקבל, בין השאר, ליווי של יועץ ארגוני, מנהל מחלקת משאבי אנוש וגם מנהל פיתוח כלכלי בדרגת מנהל מחלקה.

לשאלת הוועדה לדרכי האיתור של רכזי הפיתוח הכלכלי, משיבה ד"ר פרנקל כהן כי יתבצע פרסום רחב – בעיתונות, ברשתות החברתיות, באוניברסיטאות, בכנסים חשיפה, דרך ארגוני חברה אזרחית, דרך הרשויות ודרכים נוספות – מתוך רצון להביא למספר משתתפים רב הן ביחס להליכי המיון ובחינת העמידה בתנאי הסף והן ביחס למשתתפי קורס שלב א'. היועץ המשפטי מציין כי יש להבטיח כי מספר המשתתפים בקורס שלב א' יהיה גבוה ממספר הרשויות על מנת לאפשר לרשויות חופש להתקשר עם כוח האדם המתאים להן ביותר מבין מאגר של אפשרויות. הוועדה קובעת כי כמות המשתתפים בקורס שלב א' תהיה פי 1.5 ממספר הרכזים הנדרש. סגנית היועץ המשפטי מציינת כי תנאי הסף ואמות המידה לבחירת המשתתפים בקורס שלב א' יהיו כפופים לאישור היועץ המשפטי במשרד.

היועץ המשפטי מבקש להבין מה יקרה אם רכז שעבר קורס שלב ב' יסיים את תפקידו וימונה רכז חדש. ד"ר פרנקל כהן משיבה כי בשלב הזה מתוכנן מחזור אחד בלבד ובמקרה כזה תבוצע הכשרה פרטנית על ידי המעטפת הקיימת בלי תקציב נוסף.

לשאלת ועדת המכרזים בדבר אופן המעקב המקצועי והתווית התכנים מצד המשרד משיבה ד"ר פרנקל כהן כי המתווה המתוכנן למיזם יכלול ועדת היגוי משותפת למשרד ולגיוינט ישראל אשר במסגרתה יאשרו התכנים המקצועיים ויתבצעו הליכי מעקב ובקרה.

סגן החשב מבקש להבהיר מול גיוינט ישראל כי התחייבותם להעמיד עד 6 מלשי"ח לתקופת ההתקשרות שהיא בשיעור גבוה מזה הקבוע בתקנות, תישמר לאורך מלוא תקופת ההסכם ולא ניתן יהא לשנות את החלוקה בין הצדדים במהלך ההתקשרות. לשאלת סגן החשב ביחס לעלות המוערכת של תקופת מימוש האופציה (שנתיים) משיבה ד"ר פרנקל כהן כי העלות מוערכת בעד 4 מלשי"ח נוספים, מכל צד, ואולם פירוט תקציבי ביחס למימוש האופציה ייעשה בהתאמה ככל שהמשרד יהא נכון לממש את האופציה או לאו.

סגן החשב מציין כי מטרת מחקר ההערכה היא לבצע הליך של בחינת המיזם, פעילותו, השפעתו והעמידה ביעדיו כמו גם ליתן תובנות על הנעשה. אשר על כן נכון שהדברים יעשו על ידי גורם חיצוני למיזם וכי הגיוינט יבצע את ההתקשרות לבחירת נותן השירותים לרכיב זה באמצעות מכרז פומבי, כקבוע בתקנות חובת המכרזים.

הוועדה מנחה כי לקראת תום כל שנת התקשרות היחידה המקצועית תביא לדיון בוועדת המכרזים דוח מפורט על סטטוס הפרויקט.

סגן החשב מציין כי התקציב הפרטני טרם אושר על ידו וההתקשרות תהא כפופה בין היתר, לאישור התקציב הפרטני למיזם על ידי חשבות המשרד. ועדת המכרזים מנחה כי במסגרת תקציב הפרויקט לא יכללו בעלי תפקיד בהיקף משרה הקטן מחצי משרה והעסקת בעלי התפקיד בגיוינט תהיה עבור התכנית דנן בלבד.

ועדת המכרזים סבורה כי ניתן לאשר את ההתקשרות בפטור ממכרז לאור המקצועיות הייחודית של מכון אלכא, הדחיפות בהוצאה לפועל של התכנית ולאור נכונות הגיוינט לממן לפחות מחצית מעלות התכנית.

הוחלט

בהתאם לתקנה 18)3 (לתקנות חובת המכרזים ובהתאם להנחיות ועדת המכרזים כמפורט לעיל – לאשר התקשרות בפטור ממכרז עם גיוינט ישראל (אלכא המכון למנהיגות וממשל) להקמת מערך של מיון, הכשרה וליווי לרכזי פיתוח כלכלי במסגרת תכנית שיפעיל המשרד לפיתוח כלכלי ברשויות מקומיות במגזר הערבי. המשרד יעמיד סך של עד 6 מלשי"ח, כולל מע"מ, וזאת לתקופת ההתקשרות של 48 חודשים, כאשר למשרד תעמוד אופציה להארכת ההתקשרות לתקופות נוספות שלא עולות במצטבר על 24 חודשים נוספים בהיקף כספי של עד 2 מלשי"ח נוספים לשנה. והכל בכפוף לכך, שהעמותה תעמיד ממקורותיה סכום שלא יפחת ממחצית ביצוע עלות כלל המיזם ושההתקשרויות שיבוצעו במסגרת המיזם יהיו כפופות לדיני המכרזים. ההתקשרות כפופה לאישור ועדת הפטור במשרד האוצר. תקציב מפורט להתקשרות יסוכם מול חשבות המשרד.

קרינה קליגר
ירון שטיינברג
אבי כהן
יגאל פחילמה
אורית בקר
חתימת הגורם המקצועי
ד"ר איריס פרנקל כהן

4 01570310 קרינה קליגר
ראש תחום תקציב ומימון
המשרד לשוויון חברתי

המשרד לשוויון חברתי
Ministry for Social Equality

ז' אלול, תשע"ז
29 באוגוסט, 2017

לכבוד
חברי ועדת מכרזים

התקשרות בנושא: מיזם משותף למתן מסגרת הכשרה וליווי לרכזי פיתוח כלכלי ברשויות הערביות ליישום החלטת ממשלה 922 והחלטת ממשלה 1480

שם היחידה הפונה: הרשות לפיתוח כלכלי של המיעוטים
שם ותפקיד מנהל ההתקשרות: איריס פרנקל-כהן, ראש תחום אסטרטגיית תכנון ופיתוח ברשות

1. נושא ההתקשרות והצורך בה:

מיזם משותף ליצירת מסגרת למיון, הכשרה וליווי של רכזי פיתוח כלכלי ברשויות הערביות. תפקיד זה מיועד לפיתוח כלכלי של הרשויות ובכלל זה להבטיח כי הרשויות המקומיות יפעלו למיצוי התקציבים המיועדים להן במסגרת החלטות ממשלה 922 ו-1480 (להלן: **החלטה 922, החלטה 1480, וביחד – תכניות החומש**).. זאת, על מנת להבטיח את חיזוק הרשויות המקומיות הערביות הנכללות בתכניתושיפור איכות החיים של תושביהן, בהתאם ליעדי הממשלה בתכניות החומש. וביתר פירוט:

החלטות 922 ו-1480

במהלך העשור האחרון, ממשלת ישראל פועלת לפיתוח כלכלי של החברה הערבית ולצמצום הפערים הקיימים בין אוכלוסיית המיעוטים והאוכלוסייה בכלל. עם זאת, החברה הערבית עודנה מאופיינת בפערים משמעותיים ביחס לחברה כולה. תכניות החומש מבקשות להשיג קפיצת מדרגה בתהליך צמצום הפערים ושילובה הכלכלי של החברה הערבית בכלכלת המדינה. החלטה 922 מגלמת בתוכה משאבים כספיים לצמצום פערים מתמשכים, אך מעבר לכך, נושאת בשורה באשר לאופן הפעילות הממשלתית בקשר עם מגזר המיעוטים. זאת, באמצעות שינוי במנגנוני ההקצאה של המשאבים הממשלתיים. ככזו, ההחלטה טומנת בחובה הזדמנות לייצר שינוי מהותי במצבה של החברה הערבית.

בשנת 2011 הוחל ביישום תכנית חומש מצומצמת לפיתוח היישובים הבדואים בצפון (החלטת ממשלה מס' 3211) לשנים 2016 - 2020. תכנית זו הייתה אפקטיבית אך מצומצמת והשאירה פערים וסוגיות רבות ללא מענה ביישובים הבדואים בצפון. ב-2 ליוני 2016 אושרה בממשלה החלטה 1480 בהיקף תקציבי של כ-900 מלשי"ח במטרה לספק מענה הולם לתחומים רבים טעוני טיפול ביישובים הבדואים בצפון, בכללם תשתיות, בינוי, חינוך ורווחה. אל מול הפוטנציאל העצום הקיים בתכניות החומש לחיזוק החברה הערבית ואוכלוסיית הבדואים בצפון, קיימים אתגרים רבים, בטווח הקצר והארוך, עמם יש להתמודד בתהליך יישומן. חלק ניכר מאתגרים אלו נוגע לרשויות המקומיות הערביות וליכולתן לנצל את הפוטנציאל הקיים עבורן בתכניות החומש.

יישום החלטות ממשלה

אחד האתגרים המשמעותיים בשדה הציבורי בישראל, הינו מיצוי מיטבי של משאבי הממשלה בצורה אשר תבטיח את התועלת המרבית לאזרח. אתגר זה חוצה החלטות ממשלה, בין אם מדובר בחיזוק אזור גיאוגרפי מסוים, אוכלוסייה מסוימת או בתחום עשייה מסוים. בדו"ח אשר פורסם על ידי המרכז להעצמת האזרח ב-2015, נמצא כי מידת היישום של החלטות הליבה של שלוש הממשלות האחרונות של ישראל נמצאת במגמת ירידה (עשור של

משרד לשוויון חברתי Ministry for Social Equality

החלטות ממשלה, מחקר השוואתי, המרכז להעצמת האזרח, 2015).¹ האתגרים ביישום החלטות ממשלה גדולים עוד יותר כאשר הדברים אמורים ברשויות מקומיות פריפריאליות ובמיוחד ברשויות מקומיות במגזר המיעוטים.

אתגרים במיצוע החלטות ממשלה ותכניות החומש

האתגרים במיצוע הפוטנציאל הקיים בהחלטות הממשלה מרוכזים בארבעה צירים מרכזיים:

1. **משרדי הממשלה - הכלים הממשלתיים שנבחרים ליישום, התאמת הכלים לצרכים בשטח ותיאום העבודה** בין כמה משרדים שותפים לאותה החלטה.
2. **הרשויות המקומיות** – היכולות הארגוניות והתפעוליות של הרשויות המקומיות המוחלשות בשוטף ויכולתן המוגבלת להתמודד עם משימות נוספות.
3. **מערכת היחסים בין השלטון המרכזי לשלטון המקומי והקשיים הנובעים מהעדר אמון או מחוסר תיאום** בין הצדדים;
4. **חסמים אחרים הנובעים ממכלול נסיבות אובייקטיביות, כאשר בהקשר של יישובי המיעוטים, רבים מהם** נוגעים לבעלות בקרקע. בהעדר טיפול באתגרים אלו, עלולים הם להפוך לחסמים של ממש, המונעים מעבר של משאבים מהשלטון המרכזי לשלטון המקומי, ובכך להביא לסיכול החלטות ממשלה.

אתגרים אלו משמעותיים במיוחד ביישום תכניות החומש. זאת, בין השאר, בשל שינוי מנגנוני ההקצאה המעוררים פרשנויות שונות של המשרדים, בשל מגבלות היכולת של הרשויות המקומיות הערביות ובשל מגוון החסמים המאפיינים את היישוב במגזר הערבי, המחייבים מיקוד מאמץ ושיתוף פעולה בין גורמים שונים.

מיצוע הפוטנציאל של תכניות החומש

בהתאם להחלטות הממשלה, המשרד לשוויון חברתי הוא האחראי על יישום תכניות החומש. מכיוון שכך, על המשרד לשוויון חברתי להבטיח מיצוע מכסימלי של הפוטנציאל הקיים בתכניות אלו, הן על ידי משרדי הממשלה והן על ידי הרשויות המקומיות. לצורך כך, מקיים המשרד מעקב הדוק על יישום תכניות החומש באמצעות הרשות לפיתוח כלכלי.

מתהליך המעקב והבקרה עולה כי יישום החלטות הממשלה ברמה הממשלתית מתקדם בקצב משיע רצון: בשנה הראשונה ליישום התכנית משרדי הממשלה ביצעו פעולות אקטיביות להיערכות ליישום החלטה ברמת תקציבית וארגונית, גיבשו מדדים ואבני דרך והם פועלים להשגת היעדים שנקבעו. מאידך, הרשויות המקומיות מתקשות לקדם וליזום פעולות למימוש המשאבים העומדים לרשותן במסגרת תכניות החומש, וזאת, בין השאר, נוכח המגבלות ביכולותיהן הארגוניות והתפעוליות.

תכנית לפיתוח כלכלי ברשויות המקומיות

המשרד לשוויון חברתי והרשות לפיתוח כלכלי במגזר המיעוטים גיבשו תכנית לפיתוח כלכלי, שתופעל בין היתר באמצעות רכזי פיתוח כלכלי שיוכשרו למשימה זו ויפעלו להוצאה לפועל של התכנית. רשות מקומית שתבקש להצטרף לתכנית, ייחתם עמה הסכם לביצוע הפרויקט כאשר היא תידרש להשתתף בסכומים הולכים ועולים לאורך השנים. היקף המשרה של רכז הפיתוח הכלכלי ייקבע בהתאם למספר התושבים

¹הממשלה ה-31 יישמה כ-67% מהחלטות הליבה שלה, הממשלה ה-32 יישמה 45 החלטות שהן 64% מההחלטות הביצועיות שהיוו קווי יסוד להקמת הממשלה, ואילו הממשלה ה-33 עומדת על כ-42% אחוזי יישום.

משרד לשוויון חברתי Ministry for Social Equality

ברשות המקומית - רשות מקומית שמספר תושביה הוא עד 10,000, היקף המשרה יהיה חצי ואילו רשות מקומית שמספר תושביה עולה על מספר זה, היקף המשרה של רכז פיתוח כלכלי יהיה משרה מלאה. התכנית קיבלה את תמיכתם של משרד האוצר ושל משרד הפנים.

המעטפת הנדרשת לביצוע תכנית מיצוי המשאבים

על מנת להבטיח בחירתם של המתאימים ביותר לתפקיד רכזי הפיתוח הכלכלי, ועל מנת להקנות להם את הכלים המקצועיים הנדרשים להם לצורך מילוי תפקידם, מבקש המשרד ליזום תוכנית הכשרה וליווי שתכלול תהליך הכשרה דו שלבי המורכב מקורס רכזי פיתוח שלב א' וקורס רכזי פיתוח שלב ב'.
קורס רכזי פיתוח שלב א' יעניק הכשרה בסיסית למי שנמצא מתאים לתפקיד זה בהליך מיון. רק מועמדים שיעברו בהצלחה קורס רכזי פיתוח שלב א' יוכלו להתמודד על מכרזים לתפקיד רכז פיתוח כלכלי שיפורסמו על ידי הרשויות המקומיות במסגרת התכנית. **קורס רכזי פיתוח כלכלי שלב ב'** יקנה לבוגרי שלב א' אשר נבחרו כרכזי פיתוח כלכלי ברשויות מקומיות ערביות הכשרה מקצועית מקיפה עם תחילת עבודתם ברשות המקומית וכחלק ממנה. המשרד יעניק לרכזי הפיתוח **ליווי מקצועי וארגוני** גם לאחר השלמת קורס רכזי פיתוח שלב ב', באמצעים שונים. נוכח האמור, לצורך ביצוע התכנית נדרשת מעטפת מקצועית רחבה אשר כוללת הכשרה דו-שלבית והליך מיון מקדים, כמו גם סיוע מקצועי וארגוני במהלך ביצוע העבודה.. המשרד מבקש כי ועדת המכרזים תאשר ביצוע המיזם ארגון גוינט ישראל, באמצעות מכון אלכא למנהיגות וממשל וזאת בפטור ממכרז.

גוינט ישראל באופן כללי ומכון אלכא למנהיגות וממשל בפרט צברו בעשורים האחרונים ניסיון רב בפיתוח שירותים חדשניים, בעבודה עם בכירים, בעבודה עם רשויות מקומיות, ביצירת תשתיות בין מגזריות ובעיקר – בהכרות אינטימית עם אתגרי השלטון המרכזי והמקומי. דוגמאות לכך ניתן לראות במספר רב של תכניות מוצלחות מסוגים שונים:

- תכניות להכשרת בעלי תפקידים לקידום נושאים נבחרים כגון: תכנית מעגלים בנגב 2.0² למימוש החלטות ממשלה עתירות תקציב הנוגעות לאזור הדרום לאחר צוק איתן,
- תכניות פיתוח מנהיגות כגון: תכנית מובילים דיגיטליים (תכנית בכירים בין מגזרית לפיתוח סוכני שינוי לדיגיטציה במרחב הציבורי)³, תכנית מרחב (תכנית לבכירי ממשל ליצירת קבוצה של סוכני שינוי לעבודה עם המגזר השלישי)⁴.
- פיתוח, גיבוש והקמה של תשתיות ארגוניות ברשויות מקומיות (כגון הקמת היחידות האסטרטגיות במועצות האזוריות) ופיתוח והקמה של תשתיות בין רשויות (כגון מיזם האשכולות האזוריים). למידע נוסף על מכון אלכא למנהיגות וממשל – ראו נספח א'.

המשרד סבור כי ביצוע המיזם בשיתוף גוינט ישראל - שהינו בעל ניסיון בתכניות שומות – יביא להצלחת יעדי המיזם ובראשם העמדת המעטפת התומכת הנדרשת ליישם המהלך הרחב שכולל מיון, הכשרה, ליווי והטמעה של בעלי תפקידים ייעודיים בתוך הרשות כך שיישמו בפיתוח הכלכלי של הרשויות הערביות בישראל לרבות באמצעות המשאבים הקיימים בתכניות החומש (להלן – **רכזי פיתוח ומיצוי משאבים**).

מטרות התכנית

² התכנית עסקה בשנת 2015 בקידום החלטות הממשלה: 546 לאור העתקת מחנות צה"ל, 2025 לפיתוח הדרום, 2017 לפיתוח שדרות ועוטף עזה, ו-3708 ליישומים הבדואים למידע נוסף על התכנית - <http://www.theinstitute.org.il/?dir=site&page=programs&op=view&cs=17>

³ למידע נוסף <http://www.theinstitute.org.il/index.php?dir=site&page=programs&op=view&cs=141>

⁴ למידע נוסף <http://www.theinstitute.org.il/~alkaco/index.php?dir=site&page=programs&op=view&cs=117>

משרד לשוויון חברתי
Ministry for Social Equality

1. יצירת מתווה לתפקיד רכז פיתוח כלכלי ברשויות המקומיות הערביות.
  2. יצירת מודל פעולה לרכז פיתוח כלכלי רשויות מקומיות ערביות.
  3. הכשרה לרכזי הפיתוח הכלכלי
  4. ליווי הפעילות של רכזי פיתוח כלכלי.
  5. יצירת רשת רכזי פיתוח כלכלי ברשויות הערביות.
  6. יצירת רשת בין השלטון המקומי בחברה הערבית למשרדי הממשלה
 התקשרות חדשה / הארכת התקשרות.
- במידה והנושא כבר נדון בוועדת מכרזים יש לצרף דוח סיכום התקשרות, טופס 7.2.9.1 (מצ"ב).

2. **ההיקף הכספי של ההתקשרות (לרבות אופציות):** 12 מלש"ח ל – 48 חודשים, ועוד 4 מלש"ח ככל שהתכנית תוארך.

האם הספק/היועץ פטור ממע"מ: כן / לא. אם כן, נא לצרף אישור מתאים לטופס הבקשה.

3. **שם התקנה התקציבית ומספר לביצוע ההתקשרות:** _____

4. **תקופת ההתקשרות המבוקשת:** 48 חודשים

אופציה להארכת ההתקשרות, ככל שנדרשת: 24 חודשים

הארכת התקשרות _____

5. **ההליך המבוקש לביצוע ההתקשרות (סמן את הרצוי):**

מכרז פומבי;

ביצוע הליך תיחור בין ספקים שזכו במכרז מרכזי של החשב הכללי.

מספר המכרז המרכזי: _____

מכרז סגור נימוקים: _____

התקשרות עם מומחה תוך פניה למספר מציעים (תקנה 5 לתקנות חובת המכרזים);

נימוקים: _____

פטור ממכרז.

Rfi

הספק עימו מבוקשת ההתקשרות: גוינט ישראל

7. **התקשרויות קודמות עם הספק, אם היו:**

- תכנית מובילים דיגיטליים, מחזור ב' - נחתם ב – 7.6.16 - התוכנית הלאומית לשיפור תהליכים ממשלתיים באמצעות חדשנות ודיגיטציה, במסגרתה יאותרו ויוכשרו עובדים מצטיינים בשירות הציבורי, להובלת השינוי והוצאה לפועל של פרויקטים דיגיטליים לאומיים, הכול בשיתוף מטה המיזם הלאומי "ישראל דיגיטלית", רשות התקשוב הממשלתי ונציבות שירות המדינה.
- תכנית מובילים דיגיטליים מוניציפאלי נחתם באוגוסט 2016 - תכנית לאומית לשיפור תהליכים ברשויות מקומיות באמצעות חדשנות ודיגיטציה, במסגרתה יאותרו ויוכשרו עובדים בכירים במגזר הציבורי להובלת השינוי תוך הענקת ידע, כלים ומיומנויות לעבודה בעידן הדיגיטלי, קידום פרויקטים דיגיטליים יישומיים וחדשניים במגזר הציבורי ויצירת קבוצת השפעה של מובילי שינוי דיגיטליים לקידום המגזר הציבורי.

8. **תקופות ההתקשרויות והיקפה הכספי:**

משרד לשוויון חברתי
Ministry for Social Equality

התכנית תכלול הכשרה וליווי של רכזים במשך תקופה של 36 חודשים כאשר המחקר המלווה יימשך למשך 12 חודשים נוספים. המשרד לשוויון חברתי בשיתוף עם ג'וינט ישראל רשאים להחליט על הארכת התכנית לתקופה של עד 24 חודשים נוספים, כאשר תקופת המחקר המלווה תוארך בהתאמה. ההיקף הכספי של ההתקשרות: 12 מלש"ח (חלקו של המשרד - 6 מלש"ח).

9. תיאור ההתקשרות המבוקשת

היקף המיזם המשותף

במסגרת המיזם המשותף, יפעלו המשרד והג'וינט לאיתור, מיון והכשרה של רכזי פיתוח כלכלי, וכן יפעלו לליווי אותם רכזים למשך 3 שנים. המיזם המשותף יפעל בכל הרשויות המקומיות הערביות שיהיו מעוניינות בתכנית, ככל שחלות עליהן הוראות החלטת ממשלה 922 או הוראות החלטת ממשלה 1480, ככל שאינן נמנות על הרשויות המקומיות עליהן חלה החלטת ממשלה מס' 59 מיום 07.06.2015 בעניין תכנית לפיתוח ולהעצמת היישובים הדרוזים והצירקסיים לשנים 2016-2020 או החלטת ממשלה מס' 2397 מיום 12.02.2017 בעניין תכנית לפיתוח כלכלי חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב לשנים 2017-2021 או החלטת ממשלה מס' 1052 מיום 15.12.2015 בעניין תכנית לפיתוח והעצמת היישובים הדרוזים ברמת הגולן, וככל שאינן מקבלות סיוע ארגוני במסגרת התכנית לתימרוץ ופיתוח כלכלי ברשויות מקומיות מצטיינות בחברה הערבית של משרד הפנים. כיוצא מכך, צפוי המיזם המשותף להעמיד 44 רכזי פיתוח כלכלי (בהיקף של משרה מלאה / חצי משרה). רשימת הרשויות הרלוונטיות מצורפת כנספח ב'.

וידוגש, המיזם המשותף מציע מהלך חדשני, ככזה, נדרש המיזם להיות דינמי ולאפשר ביצוע ההתאמות הנדרשות לאורך תקופת ההתקשרות על מנת שיאפשר את הצלחת תכניות החומש ומימוש הפוטנציאל הגלום ברשויות המקומיות הערביות בכלל.

השותפים למיזם המשותף

המיזם ינוהל כמיזם משותף על ידי המשרד לשוויון חברתי באמצעות הרשות לפיתוח כלכלי במגזר המיעוטים ועל ידי ג'וינט ישראל באמצעות מכון אלכא.

ועדת היגוי

ניהול המיזם המשותף יבוצע באמצעות ועדת היגוי משותפת למשרד לשוויון חברתי ולג'וינט ישראל, אשר תקבע את אופן ניהול הפרויקט ותבקר את פעילותו. נציג המשרד יהיה ראש הרשות לפיתוח כלכלי או נציגו, נציג מכון אלכא יהיה מנכ"ל המכון או נציגו. המשרד לשוויון חברתי וג'וינט ישראל רשאים להוסיף נציגי משרדים או נציגי רשויות מקומיות או ארגונים נוספים לוועדת ההיגוי. כל החלטות ועדת ההיגוי יתקבלו בהסכמה של המשרד לשוויון חברתי וג'וינט ישראל.

בין שאר תחומי אחריותה, ועדת ההיגוי תכוון את התנהלות הפרויקט, תקבע את הקריטריונים לבחירת המשתתפים, תאשר תכני ההכשרה ואת אופן הליווי של הרכזים, וכן תקיים מעקב ובקרה שוטפים אחר יישום המיזם.

זכויות יוצרים

ידע וכלים אשר יפותחו במסגרת המיזם המשותף ולצרכיו, יעמדו לרשות המשרד לשוויון חברתי, הרשות לפיתוח כלכלי במגזר המיעוטים וג'וינט ישראל.

משרד לשוויון חברתי
Ministry for Social Equality

תקציב המיזם המשותף

1. המיזם הינו מיזם משותף לפי סעיף 18(3) לחוק חובת המכרזים לפיו על הגוינט לממן לפחות 25% מהתקציב הכולל של המיזם ואילו הממשלה מממנת את היתרה.
2. התקציב הכולל של המיזם לא יעלה על 12,000,000 ₪. פירוט התקציב מצורף כנספח ג'.
3. מקורות (ש"ח):

עלות	אחוזים	
6,000,000 ₪	50%	ממשלה
6,000,000 ₪	50%	המכון למנהיגות וממשל, גוינט ישראל
12,000,000 ₪	100%	סה"כ

8. מאפייני השוק - ספקים פוטנציאליים (מספר ספקים, מאפייניהם)
9. התייחסות לחוק חופש המידע
10. סיכונים מיוחדים בהתקשרות זו (לצורך גובה הערבויות): אין
11. המלצה למינוי ועדת משנה ככל שנדרש לרבות חברה, תפקידיה, מתודולוגיה העבודה שלה והתוצר הרצוי

ב ב ר כ ה

חתימת מנהל האגף
חתימת מגיש הבקשה

משרד לשוויון חברתי
Ministry for Social Equality

נספח א' – על מכון אלכא למנהיגות וממשל

מכון אלכא למנהיגות וממשל פועל לחיזוק וקידום ממשקי עבודה בין משרדי הממשלה והמגזרים השונים המעורבים באספקה אפקטיבית של שירותים חברתיים במדינת ישראל. המכון פועל מזה כשלושים שנה כחלק מגיוינט ישראל, הגוף הגדול בישראל לפיתוח שירותים חברתיים במטרה לפתח את תחום המנהיגות והממשל במרחב הציבורי והחברתי לטובת קידום האוכלוסיות הפגיעות.

במשך השנים, פעל מכון אלכא עם המנהיגות הבכירה והארגונים המובילים והפועלים במרחב הציבורי והחברתי. תכניות מכון אלכא, הביאו אותו ליצירה של מומחיות יוצאת דופן בפיתוח ויישום שירותים חברתיים ציבוריים, לצד פיתוח של רשת חזקה של אנשי מקצוע מכל המגזרים היכולים להוביל שינוי ולשתף פעולה במערכת הציבורית. מבין הישגיו ניתן לציין:

בממשל מרכזי - ליווי תהליך ההקמה של המדרשה הלאומית למנהיגות וממשל של נציבות שירות המדינה אשר הוקמה על בסיס הניסיון שנרכש בשני עשורים של הפעלת התכנית לסגל הבכיר בשירות הציבורי. **במרחב המוניציפאלי** - ייזום והקמה ביחד עם משרדי האוצר והפנים של חמשת האשכולות האזורים אשר מאגדים את פעולתן של כשבעים רשויות ולמעלה מ-800,000 אזרחים בפריפריה של מדינת ישראל והמנצלים את היתרון לגודל הטמון בפעולה משותפת.

במרחב החברה האזרחית - ייזום, הקמה ושיתוף בארגונים רבים, כגון: גיידסטאר (שקיפות מידע), מנהיגות אזרחית (ארגון הגג של העמותות), מידות (אפקטיביות של עמותות) ובית העמותות בו יושבים יותר מתריסר ארגונים חברתיים במרחב פיזי משותף. בנוסף, פותח ידע בלעדי בתחום המנהיגות המתנדבת לצד ליווי וכניסה של מנהיגות מהמגזר העסקי בעשייה חברתית.

בשנת 2016 בלבד הפעיל המכון 42 תכניות ופורמים ופותחו 73 מיזמי המשך אשר בהם לקחו חלק 1365 מנהיגים שייצגו 13 משרדי ממשלה, 58 רשויות מקומיות ו-397 ארגונים חברתיים. המכון מקפיד לייצר תוצרי ידע ולבצע מדידה והערכה במסגרת כל פעולותיו.

משרד לשוויון חברתי
Ministry for Social Equality

נספח ב': הרשויות הזכאיות להשתתף בתכנית (סה"כ 44 רשויות)

סה"כ	20,000	10,001-20,000	5,001-10,000	0-5,000	גודל אוכלוסייה
	100%	100%	50%	50%	מפתח הקצאה
44	6	13	18	7	מספר ישובים
32	6	13	9	4	מספר משרות
	טייבה	ג'סר אלזרקא	אלבטוף	ג'ש	שמות הישובים
	טירה	עין מאהל	בוסתאן אל מרג'י	כוכב אבו אלהיג'יא	
	קלנסווה	פורידיס	בסמה	פסוטה	
	אום אלפחם	כאבול	בעינה נגיידאת	כפר ברא	
	שפרעם	מעלי עירון	בענה	מזרעה	
	ערעה	נחף	גילגוליה	מעליא	
		דיר חנא	דבוריה	עיג'ר	
		גידידה מכר	שעב		
		יפיע	זמר		
		ריינה	זראזיר		
		כפר יאסיף	שיבלי אום אלג'ינם		
		אכסאל	משהד		
		כפר קרע	עיילבון		
			עילוט		
			כעביה טבאש		
			אבו ג'וש		
			בסמת טבעון		
			טובא זנגריא		

משרד לשוויון חברתי
Ministry for Social Equality

נספח ג' - פירוט תקציבי

סעיף/עלות	שנה 1	שנה 2	שנה 3	שנה 4	סה"כ
כא	2,144,000	2,294,000	2,294,000	-	6,732,000
הדרכה ויעוץ	575,000	363,000	153,000	-	1,091,000
ימי לימוד, כנסים וסיורים	851,000	946,000	177,000	-	1,974,000
חומרי לימוד והפקות	107,000	62,000	30,000	-	199,000
בצ"מ	122,000	122,000	88,000	-	332,000
סה"כ פעולות	1,655,000	1,493,000	448,000	-	3,596,000
הערכת התוכנית	150,000	150,000	150,000	150,000	600,000
פיתוח ידע	184,000	183,000	133,000	-	500,000
משרדיות	210,000	210,000	152,000	-	572,000
סה"כ	4,343,000 ₪	4,330,000 ₪	3,177,000 ₪	150,000 ₪	12,000,000 ₪

*תקציב מחקר ההערכה הינו תקציב כולל לכל תקופת המיזם ואינו תקציב שנתי (הצעת המחקר תוגש לוועדת ההיגוי של המיזם).

** יתרות בגין סכומי השתתפות הצדדים אשר לא נוצלו בשנה קלנדרית אחת, יועברו לשנת הכספים הבאה. בסיום תקופת ההסכם, תיערך התחשבות סופית בין הצדדים.

סעיף/עלות	שנה 1	שנה 2	שנה 3	שנה 4	מסכם
מסי חודשים	12	12	12	12	48
כא	1,887,750	2,313,000	2,313,000		6,514,000
פסולות	427,237	2,564,631	972,350		3,964,000
פיתוח יזע, הערכה ומדידה		243,882	164,267	951,268	951,000
מדידות	115,749			47,563	571,000
סה"כ	2,430,736	5,121,513	3,449,617	998,831	12,000,000

סעיף/עלות	שלב 1: הפנה	שלב 1.5: מינוים	שלב 2: המטרה וליווי	שלב 3: הערכה ומדידה	מסכם	הערות
כא	803,750	361,333	5,348,667		6,514,000	כמות כ"א שילה מדידה לקראת המינוים ופיתוח המטרה
פסולות		14,605	949,869		1,016,000	
הדרכה ויעוץ	51,380	150,500	2,191,730		2,416,000	
רמי למטר, בנשים סטודיום	70,000	6,750	153,623		199,000	
חוסרי לימוד והפקות	38,900	15,996	187,973		333,000	
בגים	28,921	167,831	3,587,199		3,964,000	
סה"כ מטלות	189,201				519,000	
תוצרת החובות				518,873		
פיתוח יזע		27,459	446,793	432,395	432,000	
מדידות	49,648			47,563	571,000	
סה"כ	1,042,598	376,643	9,382,659	998,831	12,000,000	

1. שלב 1: רכנו (4 חודשים) חלק א' של פונים (חודשים), לפי המינוים בטבלה - סה"כ 6 חודשים
2. שלב 1.5 שלב ב' של המינוים (חודשים) - סה"כ 4 חודשים
3. שלב 2: המטרה (חודשים) וליווי (20 חודשים) - סה"כ 28 חודשים
4. שלב 3: הערכה ומדידה (21 חודשים) - סה"כ 12 חודשים

סה"כ 48 חודשים

משרד ראש הממשלה מזכירות הממשלה החלטות הממשלה 2015
פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי באוכלוסיית המיעוטים בשנים 2020-20

מזכירות הממשלה

החלטה מספר 922 של הממשלה מיום 30.12.2015

הממשלה ה - 34 בנימין נתניהו

נושא ההחלטה

פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי באוכלוסיית המיעוטים בשנים 2020-2016

מחליטים

נוכח החשיבות הכלכלית והחברתית שהממשלה רואה בשילוב כלכלי של אוכלוסיית המיעוטים בישראל ובהמשך להחלטת הממשלה מס' 2365 מיום 21 בדצמבר 2014, שעניינה פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי במגזר המיעוטים בשנת 2015 (להלן - החלטת הממשלה מס' 2365), לקדם, בהתאם לעבודת המטה שבוצעה במסגרת סעיף 9 להחלטת הממשלה מס' 2365 לעניין תיקון מנגנוני ההקצאה הממשלתיים העיקריים, תכנית חומש מערכתית לשנים 2020-2016 בעניין שילוב כלכלי של אוכלוסיית המיעוטים בישראל, הכוללת בין היתר, תיקון מנגנוני ההקצאה הממשלתיים בהתאם לצרכים המקצועיים של המשרדים השונים, כמפורט להלן. החלטה זו תחול על כלל יישובי המגזר הערבי, הדרוזי והצ'רקסי, כהגדרת המונח (דהיינו, יישובים אשר 80 אחוזים לפחות מתושביהם אינם יהודים לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, להלן - "יישובי המיעוטים") או על כלל אוכלוסיית המיעוטים, קרי, אוכלוסיית המוסלמים, הנוצרים, הבדואים, הדרוזים והצ'רקסיים (להלן - "אוכלוסיית המיעוטים") לפי העניין; למעט סעיפים 3(ב), 15(א), 15(ג), 15(ד), 15(ו) להחלטה זו אשר יחולו על יישובי המיעוטים, למעט היישובים המנויים בהחלטות ממשלה מס' 59 מיום 7 ביוני 2015 בעניין תכנית לפיתוח ולהעצמת היישובים הדרוזיים והצ'רקסיים לשנים 2016 - 2020, והחלטת הממשלה מס' 1052 מיום 15 בדצמבר 2015 בעניין תכנית רב שנתית לפיתוח ולהעצמת היישובים הדרוזים ברמת הגולן לשנים 2014 - 2017 (להלן - "יישובי התכנית המורחבת") וסעיף 7 שיחול על כל יישובי התכנית המורחבת למעט היישובים המנויים בהחלטת הממשלה מס' 3708 מיום 11 בספטמבר 2011 בעניין תוכנית לקידום הצמיחה והפיתוח הכלכליים של האוכלוסייה הבדואית (להלן "יישובי התכנית") וסעיפים 9 ו-14 הנוגעים לנצרת. יישובי המיעוטים, יישובי התוכנית המורחבת ויישובי התוכנית מוכרזים כיישובי עדיפות לאומית לעניין החלטה זו וכמפורט בה.

1. חינוך;

לאמץ את הודעת משרד החינוך להתמקד בקידום הנשאים הבאים לגבי אוכלוסיית המיעוטים: הכשרה ופיתוח מקצועי לעובדי הוראה, הישגים לימודיים וחינוך בלתי פורמלי.

א. לאמץ את החלטת משרד החינוך בדבר קידום תכנית לשיפור איכות ההוראה באוכלוסיית המיעוטים המורחבת באמצעות העלאת רמת המתקבלים להוראה, שיפור הכשרתם, תהליך קליטתם ושיפור רמת ההוראה ותרבות הלמידה בבתי הספר. לצורך יישום סעיף קטן זה ושימוש מושכל בתקציבים המוקצים לשם כך, תגובש תכנית בתוך 120 ימים, בהובלת משרד החינוך, אגף התקציבים במשרד האוצר, משרד ירושלים ומורשת והמשרד לשוויון חברתי, אשר תשים דגש על נושא השפה, פיתוח מנהיגות חינוכית, קידום מיומנויות המאה ה-21 וטיפול הזהות.

ב. לאמץ את החלטת משרד החינוך לפיה תקודם תוכנית לשיפור הישגי התלמידים באוכלוסיית המיעוטים תוך שימת דגש על מקצועות הליבה. לצורך יישום סעיף קטן זה תגובש על ידי משרד החינוך בשיתוף אגף התקציבים במשרד האוצר, משרד ירושלים ומורשת, המועצה הלאומית לכלכלה והמשרד לשוויון חברתי, בתוך 120 ימים תוכנית אשר תציב יעדים לשיפור שליטת התלמידים בשפות הערבית והעברית, בדגש על חיזוק מיומנויות ההבעה והדיבור לכל אורך הרצף הגילאי מגן הילדים ועד י"ב, ולהעלאת אחוז הזכאים לבגרות במתמטיקה ברמת 5-4 יח"ל.

ג. לאמץ את החלטת משרד החינוך, לפיה תקודם תכנית מערכתית לחינוך הבלתי-פורמלי באוכלוסיית המיעוטים וזאת באמצעות תיקון הדרגתי של מנגנוני ההקצאה ו/או בניית מסלולים חדשים ותכניות ייעודיות החל משנת 2016. כך שישוער ההקצאה מתקציבי החינוך הבלתי-פורמלי ליישובי התכנית המורחבת לא יפחת

משיעורם באוכלוסייה. זאת, באופן מצרפי לגבי כלל תקציב החינוך הבלתי פורמאלי, תוך מתן אפשרות לשיעור הקצאה שונה ברכיבים פרטניים של התכניות השונות.

ד. לצורך יישום סעיף קטן (ג) ושימוש מושכל בתקציבים המוקצים לשם כך, תגובש תכנית בתוך 120 ימים בהובלת משרד החינוך, ובשיתוף אגף התקציבים במשרד האוצר, המשרד לשוויון חברתי, משרד ירושלים ומורשת ונציגי הרשויות המקומיות הערביות ונציגי החברה האזרחית הערבית, אשר תכלול, בין היתר, הרחבה של פעילויות חינוך בלתי פורמאלי בבתי הספר, ברשויות המקומיות ובארגוני החברה האזרחית אשר תכלול, בין היתר, הרחבה של פעילות מתנ"סים ומרכזי צעירים, פעילות תנועות וארגוני נוער, פיתוח מנהיגות ועוד.

ה. במסגרת יישום הוראות סעיף זה, יביא בחשבון המשרד לשוויון חברתי, בשיתוף משרד האוצר, בין היתר, צרכים של תת-מגזרים של תלמידים באוכלוסיית המיעוטים, ובכלל זה בשים לב לצרכים של מגזרים באוכלוסיית המיעוטים, לרבות החינוך הנוצרי.

ו. לאמץ את הודעת משרד החינוך לקדם הרשאות שהוקצו לבינוי כיתות לימוד, בהתאם לנדרש בנהלי מנהל הפיתוח ביישובי המיעוטים. בנוסף, להקים צוות בראשות משרד החינוך ובשיתוף משרד האוצר והמשרד לשוויון חברתי, מנהל התכנון ונציגי הרשויות מיישובי המיעוטים להסרת חסמים לבניית כיתות לימוד ביישובי המיעוטים.

ז. צוות של משרד החינוך, אגף התקציבים במשרד האוצר ומשרד ירושלים ומורשת יביא לאישור הממשלה את היעדים בתחום החינוך בקרב אוכלוסיית המיעוטים בתוך 30 ימים.

2. תשתיות ונגישות לתחבורה:

א. לאמץ את הודעת משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, לפיה ימשיך ביישום החלטת הממשלה מס' 2365 לעניין תקצוב 40% מסך תוספות השירות בתחבורה ציבורית, או 100 מיליוני ש"ח בשנה, הגבוה מבין השניים, לטובת תחבורה ציבורית ביישובי המיעוטים, עד להשוואת רמת הכיסוי התחבורתי.

החלטה זו צפויה להביא לתוספת של עשרות קווי תחבורה ציבורית מדי שנה ליישובי המיעוטים ולהרחבת קווי קיימים.

ב. לאמץ את הודעת משרד התחבורה והבטיחות בדרכים על קביעת יעדי ממשלה ארוכי טווח, כך שתהיה השוואה מלאה של רמת שירותי התחבורה הציבורית בין יישובים יהודים ויישובי מיעוטים דומים עד לשנת 2022. זאת, מבחינת שלושת המדדים המרכזיים: תדירות השירות, רמת הכיסוי ומספר היעדים.

ג. לאמץ את הודעת משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, לפיה, החל משנת 2016 יוקצו, לכל הפחות, 40% מסך ההשקעה בתשתיות ברשויות מקומיות (שאינן מטרופולינים), לטובת פיתוח תשתיות כבישים ביישובי המיעוטים. כמו-כן, שיעור זה יעמוד בשנת 2016 בפועל על 45%.

החלטה זו צפויה להגדיל משמעותית את היקפי הפרויקטים וההשקעה בפרויקטי כבישים עירוניים מרכזיים ברשויות מקומיות אלו, בפרט עורקי תנועה ראשיים ביישובים וטבעות חיצוניות מקשרות.

ד. לאמץ את הודעת משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, לפיה במהלך השנים 2015 ו-2016 יוקצו 100 מיליון שקלים בהרשאה להתחייב בכל שנה לשדרוג כבישים החוצים את יישובי המיעוטים. השקעה זו צפויה לשפר את איכות זרימת התנועה בכבישים אלו, ולדאוג להגברת רמת הבטיחות לתושבי היישובים ולמשתמשי הכבישים הנדונים.

ה. לאמץ את הודעת משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, לפיה עד ליום 1 ביולי 2016 תושלם הנגשת כלל האמצעים להספקת מידע לנוסעים באתרי המידע הממשלתיים בשפה הערבית והמידע בערבית יהיה זמין לשימוש מפתחי אפליקציות במגזר העסקי.

ו. לאמץ את הודעת משרד התחבורה והבטיחות בדרכים לפיה במהלך 2016 תחל הכשרה ניסיונית של נשים מאוכלוסיית המיעוטים כנהגות בתחבורה הציבורית. הכשרה זו תוכל להוות מרכיב נוסף בפיתוח מצוקת הנהגים בענף ולפתוח אפשרות לשילוב של אוכלוסיות נוספות בו.

ז. לאמץ את הודעת משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, לפיה החל משנת 2016, יחולק תקציב ההסברה של הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים בהתאם לכך ששיעור התקציב המוקצה להסברה לאוכלוסיית המיעוטים מסך תקציב ההסברה, לא יפחת משיעורם באוכלוסייה הכללית.

3. תעשייה ומסחר:

א. לאמץ את הודעת משרד הכלכלה והתעשייה, לפיה יוקצו 42.5% מכלל תקציב הבסיס המיועד לפעילות שיווק ופיתוח חדשה במנהל אזורי תעשייה, לרבות התקציב המיועד לאוכלוסיית המיעוטים בהחלטות ממשלה ייעודיות לאוכלוסיית המיעוטים, לטובת שיווק ופיתוח אזורי תעשייה שמניבים הכנסות ליישובי אוכלוסיית המיעוטים, בדגש על אזורי תעשייה משותפים למספר רשויות ובלבד שאחת מהן לפחות הינה רשות של אוכלוסיית המיעוטים, החל משנת 2018 ולמשך 3 שנים. לאחר מכן התקציב יעמוד לפחות על שיעור המיעוטים באוכלוסייה הכללית. בשנת 2016 ההקצאה התקציבית האמורה לא תפחת מ-32.5% ובשנת 2017 מ-37.5%.

מטרת הצעד הינה להביא להרחבת ושדרוג אזורי התעשייה ביישובי אוכלוסיית המיעוטים ובקרבתם. דבר אשר צפוי להביא להגדלת מקומות התעסוקה הזמינים וכן את ההכנסות מארנונה עסקית ליישובי אוכלוסיית המיעוטים. במהלך כל שנה תיעשה בחינה של הביקושים בפועל, וההקצאה התקציבית לאזורי התעשייה תיערך בהתאם אליה ותוך מתן עדיפות לפעולות שיווק ופיתוח של אזורי תעשייה המרוחקים ממרכז הארץ. בחינת העמידה ביעדי הסעיף תיעשה במצטבר על פני השנים 2016-2021.

ב. לאמץ את הודעת משרד הכלכלה והתעשייה, לפיה ככל שיהיה ביצוע מלא בפועל של כלל התקציבים שהוקצו לפיתוח אזורי תעשייה במסגרת החלטה זו והחלטות קודמות לעניין פיתוח אזורי תעשייה ביישובי התכנית המורחבת, אזי יוקצו, בהסכמה בין משרדי הכלכלה והתעשייה והאוצר, 30 מלש"ח נוספים לפיתוח אזורי תעשייה ומסחר ביישובי התכנית המורחבת, לרבות אזורי תעשייה ומסחר משותפים למספר רשויות.

ג. לאמץ את הודעת משרד הכלכלה והתעשייה, לפיה יוקצו, לכל הפחות, 50% מתקציבי מסלול תעסוקה לאוכלוסיות ששיעור השתתפותן בתעסוקה נמוך (הוראת מנכ"ל מס' 4.17) המופעלת ע"י מרכז ההשקעות, לתמרוץ מעסיקים להעסקת עובדים מאוכלוסיית המיעוטים, תוך תעדוף קליטת נשים ובדואים. לעניין תחשיב שיעור ההקצאה לא תילקחנה בחשבון החלטות ממשלה ייעודיות המתעדפות אוכלוסיות אחרות שאינן מקרב מגזר המיעוטים.

ד. לאמץ את הודעת משרד הכלכלה והתעשייה, לפיה יוקצו לכל הפחות 20% מתקציב הבסיס של סניפי המעו"ף, המופעלים על ידי הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, לטובת אוכלוסיית המיעוטים החל משנת 2018. בשנים 2016-2017 ההקצאה האמורה לא תפחת מ-17.5%. בנוסף יוקצו 24 מיליוני ש"ח בהרשאה להתחייב בשנת 2017, לצורך המשך פעילות לעידוד עסקים קטנים ובינוניים ביישובי התכנית בשנים 2017-2020, כפי שייקבע בין הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים והמשרד לשוויון חברתי.

ה. לאמץ את הודעת משרד הכלכלה והתעשייה, לפיה יוקצו לכל הפחות 10% מתקציב כלי הסיוע של מנהל סחר חוץ לקידום פעילות התעשייה של אוכלוסיית המיעוטים בשווקים הבינלאומיים החל משנת 2017, ואילו בשנת 2016 ההקצאה האמורה לא תפחת מ-7.5%. זאת כאשר במהלך כל שנה תיעשה בחינה של הביקושים בפועל וההקצאה תיערך בהתאם. נוכח היקף היצוא הנמוך יחסית המאפיין כיום את אוכלוסיית המיעוטים, מדובר בצעד שנועד להביא בהדרגתיות להגדלת היקף היצוא תוך עידוד יצואנים מתחילים מאוכלוסייה זו.

4. תעסוקה:

א. לאמץ את הודעת משרד הכלכלה והתעשייה, לפיה יותאמו שיעורי השריון המינימאליים במסגרת מסלול בינוי בהוראת מנכ"ל "תקצוב בינוי רשויות מקומיות לתכנון ובינוי מעונות יום" כך שבשנים 2016-2020 תגדל ההקצאה השנתית לבניית מעונות יום ביישובי המיעוטים ל-25% לפחות, לרבות אפשרות הסטת התקציב לקראת סוף שנה קלנדרית בכפוף להסכמה בין משרד הכלכלה והתעשייה למשרד האוצר, אם לא יוגשו די בקשות באופן המאפשר חלוקת מלוא התקציב ששורייני עד סוף השנה.

ב. לאמץ את הודעת משרד הכלכלה והתעשייה, לפיה ככל שיהיו הקצאות עתידיות להרחבת היצע המשפחתונים יעמדו שיעורי השריון המינימאליים על 25% מההקצאה בשנים 2016-2020 להרחבת היצע המשפחתונים לאוכלוסיית המיעוטים, לרבות אפשרות הסטת התקציב לקראת סוף שנה קלנדרית בכפוף להסכמה בין משרד הכלכלה למשרד האוצר, במידה שלא יוגשו די בקשות באופן המאפשר חלוקת מלוא התקציב ששורייני עד סוף השנה.

ג. לאמץ את הודעת משרד הכלכלה והתעשייה, לפיה יפעל לשיפור שיעורי התעסוקה ורמת השכר באוכלוסיית המיעוטים, בין השאר באמצעות הפעלה של מרכזי הכוון תעסוקתיים כמפורט להלן:

1) המשך הפעלת מרכזי הכוון תעסוקתי עד סוף שנת 2016 - המשך הפעלת מרכזי הכוון תעסוקתי "ריאן" עד סוף שנת 2016 ביישובי המיעוטים, בהם פועלים כבר מרכזים, תוך מתן דגש על התאמת ההכשרות לדרישות שוק העבודה, זאת במטרה להביא להעלאת שיעור ההשתתפות בשוק העבודה. לצורך הפעלת המרכזים בשנת 2016 משרד הכלכלה והתעשייה יפעל בהתאם להתקשרות עם ג'וינט ישראל בכפוף לכל דין וללא הרחבה תקציבית, להוציא מרכזי הכוון לאוכלוסייה הדרוזית והצ'רקסית

אשר יתוקצבו בשנת 2016 בהתאם להחלטת הממשלה מס' 59 מיום 7 ביוני 2015 שעניינה תוכנית לפיתוח והעצמת היישובים הדרוזים והצ'רקסיים לשנים 2016-2020.

2) הפעלת מרכזי הכוון תעסוקתי בשנים 2017-2020 - לצורך הפעלת המרכזים והשלוחות הקיימים בשנים 2017-2020 וכחלק מתכנית כוללת של משרד הכלכלה והתעשייה, משרד האוצר יקצה למשרד הכלכלה והתעשייה סך של 200 מל"ח כהרשאה להתחייב בשנת 2016 לצורך הקמה והפעלה של מרכזי הכוון התעסוקתי החל מתחילת שנת 2017 ועד סוף שנת 2020.

3) אופן הפעלת המרכזים בשנים אלו ייקבע בהתאם לשיקול דעת מקצועי ולפי כל דין. תכנית הפעלת מרכזי הכוון תלווה על ידי ועדת היגוי ארצית בראשות משרד הכלכלה והתעשייה ובהשתתפות המשרד לשוויון חברתי, משרד ירושלים ומורשת ומשרד האוצר. בהתאם לשיקולים מקצועיים והחלטות משרד הכלכלה והתעשייה ובשיתוף המשרד לשוויון חברתי ואגף התקציבים במשרד האוצר, תתאפשר הסטה או הרחבה של מרכזי הכוון התעסוקתיים בהתאם לצרכים המקצועיים. בשנת 2017 ייבחן הצורך בהפעלת עד שני מרכזי הכוון נוספים ותקצובם בהתאם.

ד. לאמץ את הודעת רשות המסים, לפיה היא פועלת להכנת קמפיין פרסומי ייעודי לאוכלוסיית המיעוטים בהתאם לאמור בהחלטת הממשלה מס' 416 מיום 5 באוגוסט 2015 לעניין הפניית שליש מתקציב הפרסום של רשות המסים לעניין מס הכנסה שלילי לאוכלוסיית המיעוטים לטובת הגדלת הניצול של התכנית בקרב אוכלוסיית המיעוטים באמצעות שיווק תכנית מענק הכנסה (מס הכנסה שלילי).

5. ביטחון פנים:

לאמץ את הודעת השר לביטחון הפנים, לפיה הנחה את המשטרה לגבש תכנית להרחבת פעילות המשטרה באוכלוסיית המיעוטים במטרה לשפר את השירות ולהגביר את אכיפת החוק, ובכלל זה, הקמת תחנות משטרה והקמת "אורגנים" משטרתיים נוספים בדגש על פריסתם בתוך יישובי התכנית, הגברת מספר השוטרים והרחבת פעילות התכנית למניעת אלימות ופשעים של המשרד לביטחון הפנים ביישובים אלו. יישום התכנית, לרבות הקצאת המשאבים הנדרשים, יחל בשנת 2016.

6. תרבות:

לאמץ את הודעת משרד התרבות והספורט, לפיה תבוצע בחינה מערכתית של תקציבי התמיכה במוסדות תרבות של אוכלוסיית המיעוטים וזאת בהתייחס לפרמטרים מקצועיים שייקבעו על ידי המשרד תוך הבאה בחשבון, בין היתר, של חלקה של התרבות באוכלוסיית המיעוטים בכלל האוכלוסייה.

7. דיור:

א. לאמץ את הודעת משרד הבינוי והשיכון, לפיה יוקצה שיעור השווה לפחות לשיעור אוכלוסיית יישובי התכנית באוכלוסייה מסך התקציבים המוקצים בבסיס התקציב או במהלך השנה לטובת הקמת מוסדות ציבור בשכונות חדשות ובשכונות ותיקות לטובת הקמת מוסדות ציבור ביישובי התכנית. לאמץ את הודעת המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל כאמור בסעיף 10 להחלטה זו.

ב. לאמץ את הודעת מנהל רשות מקרקעי ישראל, לפיה יביא בפני הנהלת הקרן לשמירה על השטחים הפתוחים הצעה לפיה 30% מכספי הקרן המיועדים לרשויות מקומיות יוקצו, בהתאם לחוק רשות מקרקעי ישראל, ליישובי מיעוטים בכל שנה עד ששיעור הוצאות הקרן ביישובי התכנית מסך הוצאות הקרן לרשויות מקומיות מהקמתה יהיו שווים לכל הפחות לשיעורם באוכלוסייה בכפוף לכך שיוגשו בקשות מתאימות. לאחר מכן יוקצו לפחות כשיעור המתגוררים ביישובי התכנית מכספי הקרן בכל שנה ליישובי התכנית. הנהלת הקרן תבחן ביצוע התאמות וצעדים לסיוע ומימוש ניצול האמור בסעיף זה.

ג. להאריך את החלטות הממשלה מס' 4432 מיום 18.3.2012 ומס' 1539 מיום 21.3.2010 לעניין סבסוד פיתוח תשתיות בבנייה רוויה בקרקעות מדינה בהתאם לכללים אשר נקבעו בנושא ע"י משרד הבינוי והשיכון.

ד. להנחות את משרד הבינוי והשיכון לסבסד את עלויות הפיתוח ביישובים אשר יכרתו הסכמים אסטרטגיים כאמור בסעיף 7(ט) להלן בקרקע של רשות מקרקעי ישראל בבנייה רוויה בצפיפות של 6-9 יח"ד לדונם בגובה של 55% מעלות הפיתוח ובבנייה רוויה בצפיפות מעל 9 יח"ד לדונם ובגובה של 6 קומות ומעלה, בגובה של 65% מעלות הפיתוח. בכל מקרה גובה הסבסוד ליחידת דיור לא יעלה על 100,000 ש"ח, אלא אם על פי החלטת ממשלה בעניין אזורי עדיפות לאומית לענייני בינוי ושיכון הסבסוד שניתן יהיה גבוה יותר, ואז ינתן הסבסוד בהתאם להחלטה זו.

ה. תכנון מתארי – מינהל התכנון ישרים תכנון מתארי עדכני בכלל יישובי התוכנית העולים על 5,000 תושבים במהלך החומש. סך התקציב בנושא זה לא יעלה על 80 מלש"ח.

ו. תכנון מפורט – יוקצו עבור תכנון מפורט, לרבות איחוד וחלוקה, ביישובי התכנית שלא פחות מ-40,000 יחידות דיור תקציבים שלא יעלו על 176 מלש"ח.

ז. מוסדות ציבור – יוקצו עבור מוסדות ציבור ביישובי התוכנית תקציבים בהיקף שלא יפחת מ-750 מלש"ח במהלך החומש אשר יפרסו באופן הבא: 200 מלש"ח בשנת 2016, 150 מלש"ח בכל אחת מהשנים 2019-2017 ו-100 מלש"ח בשנת 2020.

ח. לאמץ את הסיכום בין אגף התקציבים במשרד האוצר, המשרד לשוויון חברתי, מנהל התכנון ומשרד הבינוי והשיכון, לפיה יפעלו ליישום המלצות צוות 120 הימים בהתאם להחלטת הממשלה מס' 208(דר/ר) מיום 9 ביולי 2015 כדלקמן:

1. הסכמים אסטרטגיים ביישובי התכנית להקמת שכונות בבנייה רוויה:

א. יוקם צוות היגוי בראשות מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון שבו יהיו חברים מנכ"ל המשרד לשוויון חברתי או נציג מטעמו, מנהלת מנהל התכנון, הממונה על התקציבים, מנהל רשות מקרקעי ישראל.

ב. התכנית תכלול את עשרת היישובים הגדולים מבין יישובי התכנית וכן עוד חמישה יישובים אשר ייבחרו על ידי צוות ההיגוי וזאת בהתאם לעמדתו המקצועית של הצוות בנוגע ליישובים שבהם קיים מתחם בזמינות תכנונית גבוהה שבו ניתן לתכנן מעל 500 יח"ד, אשר לפחות מחציתן בצפיפות של 8 יח"ד לדונם ומעלה.

ג. צוות ההיגוי יפעל לגבש הסכם עם הרשות המקומית לתכנון, שיווק, פיתוח והוצאת היתרי בנייה עבור שכונת מגורים בהתאם לפרמטרים שהוצגו לעיל וזאת בהתאם לעקרונות כמפורט בטבלה הבאה:

שלב א'	פעולות לסיכום עם הרשות המקומית במסגרת השלב והעלות ליישוב (בסוגריים יופיע האחוז מסך ההסכם אשר ניתן להוציא על הפעילות המתוארת)	תנאים לרשות המקומית עבור מעבר לשלב הבא	סך עלות השלב
	<ul style="list-style-type: none"> תקצוב תכניות מפורטות בקרקע פרטית (0-30%) תקצוב תוכניות בקרקע מדינה (0-30%) תקצוב תכניות לצרכי רישום (לרבות הסדרה) (10-30%) הקמת מאגר חברות ניהול ביצוע לצורך קידום תכנון והעמדתן לעזרת 	<ul style="list-style-type: none"> עמידה בתנאים המפורטים להלן בבחינה שתיערך בסוף שנת 2016 הגעה להפקדה של תכנית מפורטת/תכניות מפורטות בהיקף של 50 יח"ד בסה"כ לכל הפחות בקרקע פרטית אישור 500 יחידות דיור בקרקע פרטית. צוות ההיגוי יהא ראשי, לאחר התייעצות עם המשנה ליועץ המשפטי לממשלה וראש היחידה לאכיפת דיני מקרקעין לפטור ישוב מתנאי זה ככל שמצא שהיקף יחידות הדיור בבינוי הקיים הדורש 	100 מלש"ח (סך לכל ישוב לא יעלה על 10 מלש"ח)

	<p>הסדרה אינו מצדיק דרישת תנאי זה או שישינה מניעה חוקית בהסדרת הבינוי הקיים.</p> <ul style="list-style-type: none"> הפקדה של תכנית מתחם העומד בתנאים שנקבעו בסעיף 7(ט)(2) לעיל ככל שעד סוף שנת 2016 לא יעמדו בתנאים האמורים לעיל עשרה ישובים, יבחן הצוות שנית את עמידת הישובים 	<p>הרשויות 0-) (30%)</p> <ul style="list-style-type: none"> מימון תכנון מתארי ומפורט במתחם העומד בתנאים שנקבעו בסעיף 7(ט)(2) לעיל (20-30%) הגדלת תקציב משרד הבינוי והשיכון למבני ציבור בבניה חדשה 0-) 	
	<p>בתנאים בסוף שנת 2017, ישובים שיעמדו בתנאים אלו יוכלו לעבור לשלב ב'. בנוסף הצוות יקבע כללים למקרים נוספים לעניין התקציב והעמידה בתנאים</p> <ul style="list-style-type: none"> בכל מקרה לא יוקצו משאבים עבור שלב ב' ליותר מעשרה ישובים, ככל שיעמדו בתנאים מעל עשרה ישובים, עשרת הישובים הראשונים שיודיעו על עמידה יעברו לשלב ב'. 	<p>(60%)</p>	
<p>112 מלש"ח (סך לכל ישוב לא יעלה על 14 מלש"ח)</p>	<ul style="list-style-type: none"> מעבר לשלב ב' בהתאם לתנאים שצוינו לעיל אישור של תכנית או תכניות מפורטות על קרקע פרטית הכוללת 100 יחידות דיור לכל הפחות הצלחת שיווק והתחלת פיתוח במתחם של 500 יח"ד לכל הפחות, אשר לפחות מחציתן בצפיפות של 8 יח"ד לדונם ומעלה. ככל שעד סוף שנת 2017 לא יעמדו בתנאים האמורים לעיל חמישה ישובים, יבחן הצוות שנית את עמידת הישובים בתנאים בסוף שנת 2018, ישובים שיעמדו בתנאים אלו יוכלו ליהנות מהתקציבים האמורים. 	<ul style="list-style-type: none"> המשך הנגשת יועצים וחיזוק הוועדה המקומית ומחלקת ההנדסה (0-20%) תקצוב תכניות בקרקע מדינה (0-30%) המשך תקצוב תכניות מפורטות על קרקע פרטית (לרבות הסדרה) (0-30%) קרקעות מעורבות – "מענק ראש שטח" 0-) (20%) קרקעות מעורבות – סבסוד פיתוח בקרקע מדינה (0-20%) 	<p>שלב ב'</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • בכל מקרה לא יוקצו משאבים עבור שלב ג' ליותר מעשרה ישובים. 	<ul style="list-style-type: none"> • תקצוב מיתוג במקביל לביצוע פיתוח (0-5%) • סבסוד פיתוח בקרקע מדינה (0-50%) • הגדלת תקציב משרד הבינוי והשיכון למבני ציבור בבניה חדשה (0-60%) 	
<p>140 מלש"ח (סך ההוצאה לכל ישוב לא יעלה על 15 מלש"ח)</p>		<ul style="list-style-type: none"> • הנגשת יועצים וחיצוק הוועדה המקומית ומחלקת ההנדסה (0-30%) • תקצוב תכניות מפורטות על קרקע פרטית והסדרת בינוי קיים (0-30%) • תקצוב תכניות על קרקע מדינה (0-30%) • הגדלת תקציב משרד הבינוי והשיכון למבני ציבור בבניה חדשה (0-60%) • תשתיות במרקם בנוי (0-40%) 	<p>שלב ג'</p>
<p>133 מלש"ח</p>		<ul style="list-style-type: none"> • תקציבים מהקרן לשטחים פתוחים עבור שטחי ציבור פתוחים, בכפוף לכך שיוגשו בקשות • תקציבי משרד הבינוי והשיכון זרמ"ל למבני ציבור לרבות עבור מעונות, מוסדות 	<p>תקציבים בגין מבני ציבור והקרן לשטחים פתוחים כאמור בסעיפים קטנים 7(א) ו-7(ב) להחלטה</p>

		חינוך, מרכזי תרבות וקהילה, אולמות ספורט וכד'	
--	--	---	--

2. השקעות ממוקדות בשיפור מצב הדיור ביישובי התכנית:

יישובי התכנית אשר לא יכללו בתכנית ההסכמים האסטרטגיים יתוקצבו לנושאים הבאים, בחלוקה הבאה:

א. תכנון ורישום בקרקע מדינה (0%-20%)

ב. תכנון ורישום בקרקע פרטית (0%-20%)

ג. מענק ראש שטח (0%-65%)

ד. ניהול על ידי חברות מנהלות או חברת הביצוע הכללית (0%-5%)

ה. מבני ציבור (0%-60%)

צוות היישום יקבע את חלוקת התקציב השנתית, אשר יחולק באופן התומך בשיווקים, בהתאם לתכנית העבודה של משרד הבינוי והשיכון.

3. בסה"כ ההקצאה ליישוב בודד אשר נכלל בסעיף זה לא תעלה על 20 מלש"ח ולא תפחת מ-3 מלש"ח.

4. סך עלות ההשקעות הממוקדות על פי סעיף זה לא יעלה על 330 מלש"ח.

ט. המקור התקציבי עבור תכנון מפורט ומבני ציבור במסגרת התוכנית להשקעות ממוקדות בשיפור מצב הדיור ביישובי התוכנית בהסכמים האסטרטגיים כאמור לעיל יהיו מסעיפים 7(ה) ו-7(ו) לעיל.

י. יישום המלצות מבניות רוחביות:

1. פיצול ועדות מרחביות וחיזוק ועדות מקומיות ומרחביות – 100 מלש"ח.

2. תגבור מעטפת במשרד הבינוי והשיכון המתמחה באוכלוסיית המיעוטים והתאמת מכרזים (כנסי רוכשים, תרגום וכיו"ב). לצורך כך יקצה משרד האוצר תקציב תוספתי בהיקף של 2.7 מלש"ח.

3. הכשרת מתכננים ביישובי מיעוטים ברמת מומחיות גבוהה, קורסים והשתלמויות – 1 מלש"ח.

4. תכנית להכשרה והדרכה לעובדי רשויות מקומיות בהליכי קידום תכניות לאיחוד וחלוקה – 1 מלש"ח.

5. תקצוב תכנית יחידת הרישום במשרד המשפטים ומפ"י לביצוע הסדר ביישובי המיעוטים – 5 מלש"ח.

יא. על מנת לעודד בנייה רוויה ביישובי המיעוטים, ייקבע במסגרת יעדי הממשלה בתחום השיווק יעד לפיו 50% מיחידות הדיור שישווקו בשנים 2016-2017 ביישובי המיעוטים יהיו בצפיפות של 8-6 יח"ד לדונם, וכן במסגרת יעדי הממשלה בתחום התכנון ייקבע יעד לפיו 60% מהיחידות שיתוכננו ביישובי המיעוטים בשנים 2016-2017 יהיו בצפיפות ממוצעת של 8 יח"ד לדונם.

יב. אכיפת חוק – טיוב הטיפול בתופעת הבנייה הבלתי חוקית בקרב אוכלוסיית המיעוטים:

הממשלה רושמת לפנייה כי היועץ המשפטי לממשלה מינה, בתיאום עם שר הפנים, צוות לבחינת סוגיות הנוגעות לבנייה בלתי חוקית ובכלל זה בנייה בלתי חוקית בקרב אוכלוסיית המיעוטים על מאפייניה הייחודיים וכי הצוות צפוי לסיים את עבודתו ולהגיש המלצותיו ליועץ המשפטי לממשלה במהלך חודש ינואר 2016.

כמו כן, יוקם צוות מנכ"לים בהשתתפות מנכ"לי משרדי ראש הממשלה, ירושלים ומורשת, אוצר, פנים, משפטים והיחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבנייה אשר יביא המלצות לממשלה בנושא המאבק בבנייה הבלתי חוקית

בקרב אוכלוסיית המיעוטים. במסגרת זו יבחן הצוות, בין השאר, את סוגיית מעמדה, מיקומה, הסמכויות והמשאבים הנחוצים ליחידה הארצית ואת תיקוני החקיקה הנדרשים לעבודתה.

המלצות שני הצוותים כאמור יובאו לעיון הממשלה בתוך 30 יום והיא תקבע, בשים לב לאותן המלצות, ממשקים וקריטריונים לשאלת יישומו של סעיף 7 לעיל.

8. השכלה גבוהה:

א. לרשום את הודעת ות"ת, לפיה היא דנה בהנגשת ההשכלה גבוהה לאוכלוסיית המיעוטים בהתייחס לתכנית ולתוצאות התכנית בחומש הנוכחי וליעדים אפשריים לחומש הבא, והחליטה כלהלן:

(1) הגדלת שיעור הסטודנטים מקרב אוכלוסיית המיעוטים לתואר ראשון כך שהיעד לשנת 2021 יהיה ששיעורם של הסטודנטים מקרב אוכלוסיית המיעוטים יעמוד על 17% מקרב כלל הסטודנטים לתואר ראשון.

(2) יעד לשנת 2021 - שיעור הסטודנטים מקרב אוכלוסיית המיעוטים לתואר שני יעמוד על 12%.

(3) יעד לשנת 2021 - שיעור הסטודנטים מקרב אוכלוסיית המיעוטים לתואר שלישי יעמוד על 7%.

ב. עמידה ביעדי התפוקה שפורטו לעיל תהיה בכפוף לתכנית הרב שנתית הבאה שתגובש למערכת ההשכלה הגבוהה ולאישור המל"ג ואשר תיושם החל מספטמבר 2016.

9. משרד התיירות:

לאמץ את הודעת משרד התיירות, לפיה יקדם המשרד תכנית רב-שנתית לפיתוח העיר נצרת כיעד תיירותי.

10. המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל:

לאמץ את הודעת המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל, בהתאם לסיכום הבין-משרדי, לפיה יוקצו לאוכלוסיית המיעוטים באזור הנגב והגליל, מתוך היקף ההוצאות הגמישות של המשרד סך של 41% החל משנת 2018. בשנת 2016 יעמוד נתח ההוצאה לאוכלוסיית המיעוטים על 30% ובשנת 2017 על 35%. לעניין הפריפריה החברתית, ההקצאה לאוכלוסיית המיעוטים תיעשה בהתאם לשיעורם בפריפריה החברתית, בהתאם להגדרת המשרד.

מטרת צעד זה להגדיל את התקציב המופנה לפיתוח רשויות אוכלוסיית המיעוטים באזורי פעילות המשרד במגוון תחומים, לרבות פעולות שיווק ומיתוג, קיום ירידי תעסוקה, אירועי תרבות ופנאי עבור האוכלוסייה הצעירה ועוד.

11. מים וביוב:

א. לאמץ את הודעת הרשות הממשלתית למים ולביוב (להלן – רשות המים), לפיה יוקצו מענקים בהיקף דומה לתקצוב בשנים האחרונות ליישובי המיעוטים בשיעור של כ-50% מסך המענקים להקמה ושדרוג של מערכות הביוב החל משנת 2016, למשך שלוש שנים.

ב. לאמץ את הודעת רשות המים, לפיה הרשות תפעל לתאגד את כלל הרשויות המקומיות החייבות בתיאגוד ביישובי המיעוטים בהקדם האפשרי ולכל המאוחר עד לשנת 2020.

12. ספורט:

א. לרשום את הודעת משרד התרבות והספורט, לפיה יבחן את האפשרות לפיה תחול הגבלה לגבי דירוג כלכלי-חברתי של הרשויות המקומיות אשר נהנות מהתקנת שיפוץ המגרשים העירוניים של המשרד.

ב. לרשום את הודעת משרד התרבות והספורט, לפיה יעמוד תקציב התמיכה של מנהל הספורט בבניית מתקני ספורט חדשים ביישובי המיעוטים בשיעור שייקבע בתיאום בין משרד האוצר למשרד התרבות והספורט ושלא יפחת מ-25% מסך תקציב התמיכה לבניית מתקני ספורט חדשים ושיפוץ מתקני ספורט קיימים.

ג. הכל, בכפוף לאישור היועץ המשפטי לממשלה ובכפוף לעקרון השוויון החולש על מבחני התמיכה.

13. שירות קהילתי:

א. לרשום את הודעת הרשות לשירות לאומי-אזרחי על קידום הצעת חוק ממשלתית אשר תשנה את שם השירות הקבוע כיום בחוק, כך ששירות של מתנדבים, לרבות מתנדבים מקרב אוכלוסיית המיעוטים, אשר יבחרו בכך, ייקרא שירות קהילתי או שירות לאומי על פי בחירתם.

ב. לרשום את הודעת רשות השירות האזרחי על עמידה ביעדי הממשלה המפורטים בהחלטת הממשלה מס' 638 מיום 21.7.2013 שהביאו להגדלה משמעותית במספר התקנים לאוכלוסיית המיעוטים בשנים האחרונות, בעשור האחרון בפרט חל גידול דרמטי במספר הצעירים מאוכלוסיית המיעוטים הבוחרים להתנדב לשירות: בשנת 2005 עמד מספר המתנדבים מקרב אוכלוסיית המיעוטים על כ-240 מתנדבים ובשנת 2015 כבר עמד על כ-4,540 מתנדבים.

ג. להטיל על צוות בראשות רשות השירות האזרחי-לאומי, בהשתתפות המשרד לשוויון חברתי, משרד המשפטים ואגף התקציבים במשרד האוצר לבחון מתן תמריצים לרשויות מיעוטים להגדלת מספר המתנדבים לשירות אזרחי-לאומי. הצוות יציג המלצותיו לממשלה בתוך 30 יום.

14. בריאות:

לאמץ את הודעת משרד הבריאות, לפיה יפעל לקידום איחוד בתי החולים הנצטרפים תוך שיפור האיכות הרפואית והשירות לאזרח שיכלול גם סיוע ממשלתי.

15. רשויות מקומיות:

א. לאמץ את הודעת משרדי הפנים והאוצר, לפיה תקודם תכנית לתמרוץ ופיתוח כלכלי ופיתוח הון אנושי לרשויות מצטיינות ביישובי התכנית המורחבת לשנים 2016-2020. התכנית תיועד לרשויות אשר עומדות בקריטריונים שיוגדרו בכל הנוגע לגודל הרשות ואופן הביצועים וההתנהלות הפיננסית והניהולית של הרשות המקומית. לצורך כך, יקצה משרד האוצר למשרד הפנים תקציב תוספתי בהיקף של עד 350 מיליון ש"ח בפרסיה על פני חמש שנים 2016-2020. במסגרת התכנית ייקבעו אבני דרך לפיתוח ויישום תכנית אסטרטגית בתחומי הפיתוח הכלכלי והארגוני:

(1) ההיבט הארגוני – קידום צעדים לחיזוק ההון האנושי והיכולות העצמאיות ובהם נהלי עבודה, תכניות עבודה, מערכות מחשוב, פיתוח הון אנושי, רה-ארגון תוך שימת דגש על היחידות ובעלי התפקידים התומכים בפיתוח כלכלי-אסטרטגי ברשות המקומית.

(2) ההיבט הכלכלי - מתן תמריצים לפיתוח מקורות הכנסה ומנעי צמיחה.

ב. לאמץ את הודעת משרד הפנים, לפיה לצורך שיפור איכות הניהול וטיוב כוח האדם ברשויות מקומיות ביישובי המיעוטים וכן לחיזוק השדרה הניהולית ברשויות אלו, יפעל המשרד במסגרת תכנית צוערים לשלטון המקומי כך שלפחות 25% מהמשתתפים בתכנית יהיו מקרב אוכלוסיית המיעוטים, וכן ייעשה מאמץ כך שחלקן של הרשויות ביישובי התכנית המורחבת בשלב השמת הצוערים ברשויות המקומיות לא יפתח מחלקן היחסי של כלל הרשויות המשתתפות בשלב ההשמה, כמו כן ינתן תמריץ שכר לצוערים להשמה ברשויות מיוחדות שיוגדרו על ידי משרד הפנים ומשרד האוצר כאשר ביניהן רשויות אלו.

ג. תגבור מענקי פיתוח – משרד האוצר יתקצב את משרד הפנים בסך 200 מלש"ח בהרשאה להתחייב בשנת 2016 ו-150 מלש"ח בהרשאה להתחייב בכל אחת מהשנים 2017 – 2020, בתקציב נוסף, עבור מענקי פיתוח לרשויות ביישובי התכנית המורחבת. ההקצאה תחולק בכל שנה בהסכמה בין משרד הפנים ואגף התקציבים במשרד האוצר, תוך התייעצות עם יו"ר ועד ראשי הרשויות הערביות.

ד. להקצות באופן חד פעמי סך של 200 מיליון ש"ח בשנת 2016 לטובת תגבור התקציב השוטף של הרשויות ביישובי התכנית המורחבת. אופן הקצאת התקציב יבוצע בתאום של צוות משותף למשרד הפנים, אגף תקציבים במשרד האוצר, מנכ"ל המשרד לשוויון חברתי או נציג מטעמו ובהתייעצות עם יו"ר ועד ראשי הרשויות הערביות. עד ליום 31.3.2016 יבחן הצוות המשותף את התועלות של התקצוב האמור לעיל ובהתאם לתוצאות הבחינה ייבחן סיוע לתקציב השוטף לשנת 2017.

ה. מענק מותנה - בהמשך להחלטות הממשלה מספר 2964 מיום 24.7.2005, מספר 2369 מיום 23.9.2007 וכתיקון להחלטת הממשלה מספר 2899 מיום 6.1.2008 בעניין הגדלת ההכנסות העצמיות והעלאת שיעורי גביית הארנונה בכלל הרשויות המקומיות, לרבות הרשויות ביישובי המיעוטים, לקבוע כי שיעור הגבייה שאליו תידרש כל רשות להגיע כתנאי לקבלת המענק המותנה יועלה מ-80% ל-83% בשנת 2018 (תוספת של נקודת אחוז אחת מדי שנה בכל אחת משלוש השנים 2016-2018) (להלן – "יעד הגבייה") וכן לקבוע כי החל משנת 2015 שיעור המענק המותנה ייקבע באופן דיפרנציאלי בהתאם לשיעור עמידת הרשות ביעד הגבייה בשנה הקודמת להקצאה כמפורט להלן:

שיעור עמידה ביעד הגבייה	שיעור המענק המותנה
עד 75%	15%
מעל 75% ועד 87%	10%
מעל 87% ועד 99.9%	5%
מעל 99.9%	0%

ו. היערכות לחירום – להקצות סך של 50 מלש"ח בהרשאה להתחייב (20 מיליון ש"ח בשנת 2016, ו-15 מלש"ח בכל אחת מהשנים 2017-2018), לטובת שיפור היערכות רשויות ביישובי התכנית המורחבת למצבי חירום. המענק יתקבל כתוספת תקציבית ממשד האוצר ויועבר לתקנה ייעודית בתקציב משרד הפנים.

ז. להטיל על משרד הפנים לקדם שיתופי פעולה בין רשויות מקומיות לרבות בשיתוף עם רשויות מיישובי המיעוטים למטרות ויעדים שיובילו לפיתוח כלכלי, חברתי וסביבתי של רשויות אלה והאזור כולו לשם מיצוי הפוטנציאל הכלכלי של הרשות המקומית בפני עצמה וכחלק מתפיסה אזורית מערכתית.

ח. רישוי עסקים - לשם מינוף תחום העסקים ביישובי המיעוטים אשר יתרום גם לאיתנות הכלכלית של הרשויות המקומיות, יפעל משרד הפנים תוך שנה מיום קבלת החלטה זו ובשיתוף עם מינהל התכנון ומשרד הממשלה הרלוונטיים, לגיבוש תכנית לקידום תחום רישוי העסקים ברשויות המקומיות ביישובי המיעוטים ולצמצום שיעור העסקים הפועלים ללא רישוי ברשויות.

ט. כלל הצעדים המוזכרים לעיל יביאו להגדלה ניכרת באספקת השירותים של הרשויות המקומיות ביישובי המיעוטים לתושביהן, לרבות שירותי רווחה, חינוך ושירותים מוניציפליים. כך תוטב רמת החיים של התושב וחסון של רשויות אלו.

16. ניהול התכנית:

א. המשרד לשוויון חברתי יהיה אחראי על ניהול התכנית, ריכוזה, ויישומה. המשרד ידווח על התקדמותה לוועדת השרים לענייני מיעוטים לפי הצורך ולכל הפחות אחת לחצי שנה.

ב. לצורך יישום התכנית תוקם ועדת היגוי בין-משרדית בהובלת המשרד לשוויון חברתי ובשיתוף משרד ירושלים ומורשת, משרד הממשלה הרלוונטיים ואגף תקציבים במשרד האוצר. לשיבות ועדת ההיגוי יוזמן, דרך קבע, יו"ר ועד ראשי הרשויות הערביות. ריכוז עבודת הוועדה יבוצע על ידי המשרד לשוויון חברתי. יו"ר הוועדה יהיה ראשי להזמין לשיבות ועדת ההיגוי נציגי משרדי הממשלה הרלוונטיים ונציגים נוספים וכן לכנס ועדת היגוי בהרכב מצומצם שייקבע על ידו, בהתאם לצורך ולנושאים הנדונים. ועדת ההיגוי תתכנס, לכל הפחות, אחת לחצי שנה.

ג. ועדת ההיגוי תאשר תכנית עבודה רב-שנתית לביצוע הפעולות הנדרשות ליישום תכנית החומש ותוכניות עבודה שנתיות הנגזרות ממנה בתחומים השונים ולמשרדים השונים, אשר יוגשו לה על ידי המשרדים באמצעות מרכז הוועדה תוך 120 יום ממועד קבלת החלטה זו. כמו כן, הוועדה תפעל לאיתור עיוותים נוספים בתחומי הפעילות של המשרדים וקידום צעדים מבניים לתיקונם.

ד. ועדת ההיגוי תהיה רשאית למנות ועדות משנה או צוותי עבודה אחרים מבין חברי צוות ההיגוי וחברים נוספים, לשם ביצוע חלק מתפקידיה.

ה. כל מנכ"ל משרד שהחלטה נוגעת לענייני משרדו ימנה גורם מקצועי בכיר אשר ירכז את עבודת משרדו בכל הקשור לגיבוש תכנית העבודה ויישומה וידווח למשרד לשוויון חברתי על זהותו של הגורם המקצועי, וזאת בתוך 30 יום מיום קבלת החלטה זו. גורם זה ידווח למשרד לשוויון חברתי על התקדמות תכנית העבודה במשרדו ועל חסמים או כשלים בביצועה. המשרד ירכז את עבודת משרדי הממשלה השונים אל מול הגורמים הממונים ויבצע את התיאום הנדרש בין המשרדים ובין הרשויות המקומיות הערביות, בהתאם לצורך ולסוג המיזם.

17. יישום:

א. כל שר בתחום ועל פי הנחיות הביצוע המפורטות בכל אחד מסעיפי החלטה זו יהיה אחראי על ביצוע המטלות שבתחום אחריותו.

ב. המשרד לשוויון חברתי יהיה רשאי להתקשר עם גורמי מקצוע נדרשים לקידום התכנית וסיוע לרשויות הערביות, ככל הנדרש ובהתאם לשיקול דעתו בכפוף לכל דין. בכלל זה יהיה המשרד רשאי להתקשר עם חברות ניהול לקידום פרויקטים נבחרים, בהתאם לדיני המכרזים.

ג. המשרדים יפעלו לפי עקרונות ותפיסת המדיניות שנקבעו במסגרת עבודה המטה אשר תוארה ברישה להחלטה זו.

18. מנגנון ביצוע:

על מנת להבטיח ביצוע יעיל, איכותי ומהיר של מיזמי תכנון ופיתוח, לרבות מיזמים לפיתוח תעסוקה ומגורים, הקמת מבני ציבור ומעונות יום וכן מיזמי תשתית שייקבעו ע"י ועדת ההיגוי (להלן: "מיזמי הפיתוח") באמצעות הרשויות המקומיות ביישובי התכנית המורחבת, יתאפשר ביצוע המיזמים באחת משתי דרכים: רשויות מקומיות ביישובי התכנית המורחבת, שיעמדו בקריטריונים שייקבעו על ידי משרד הפנים יחד עם משרד האוצר והמשרד לשוויון חברתי, יוכלו לבצע את מיזמי הפיתוח בעצמן. רשויות מקומיות ביישובי התכנית המורחבת שלא יעמדו בקריטריונים אלו או רשויות שיבחרו בכך, יוכלו להתקשר עם חברת ניהול (להלן: "חברה מנהלת") שתיבחר על ידי המשרד לשוויון חברתי לצורך ביצוע עבודות אלו, כמו גם הבקרה והפיקוח עליהן, תוך שישה חודשים, בהתאם לדיני המכרזים. החברה המנהלת והרשויות שיבצעו את מיזמי הפיתוח באופן עצמאי ידווחו למשרד לשוויון חברתי על קצב התקדמות היישום של כל אחד מהמיזמים, על היקף היישום של התקציב שהוקצה לכל אחד מהם ועל החסמים ליישום, ככל שיהיו, וזאת באופן שוטף ולפי דרישת המשרד לשוויון חברתי, אשר תדווח לוועדת ההיגוי. תקצוב ההתקשרות עם חברת הניהול יתואם בין אגף תקציבים והמשרד לשוויון חברתי.

19. מעקב ובקרה:

א. המשרד לשוויון חברתי יפעל לביצוע בקרה על החלטה זו. לצורך כך, יקצה משרד האוצר תקציב תוספתי בסך 10 מל"ח בפריסה על פני חמש שנים 2016-2020. תקציב זה ישמש, בין השאר, לצורך בניית מאגר מידע ובסיס נתונים, גיבוש מודל מעקב ומערכת מחשוב תומכת, מחקר סטטיסטי מלווה באמצעות הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, התקשרות עם יועצים וגופים נוספים לצורך מעקב אחר תפוקות התכנית והשלכותיה בהתייחס לתושבים, לרשויות הנכללות בתכנית והשפעותיה על הכלכלה בכלל, על מנת להבטיח יישום מיטבי של התכנית.

ב. בחלוף שנתיים ממועד קבלת החלטה זו ובהסתמך על ממצאי הבקרה, תבחן ועדת ההיגוי את הצורך בעדכון התכנית או שינויה. בחלוף ארבע שנים, תבחן הוועדה הצורך בגיבוש צעדי המשך לתכנית.

ג. המשרד לשוויון חברתי יפעל להפצת המידע בדבר יישום התכנית באופן שוטף בקרב אוכלוסיית המיעוטים והציבור בכלל, ויהיה רשאי להתקשר לצורך כך עם גורם מקצועי.

20. הבהרות:

א. סעיפים 12(א) ו-15(ה) נוגעים לכלל היישובים בארץ, לרבות יישובים שאינם יישובי המיעוטים.

ב. יובהר כי כל האמור בהחלטה זו מאפשר רק להביא להגדלה של התקציב לאוכלוסיות המיעוטים ויישובי המיעוטים, ובפרט ליישובי המיעוטים שלא נכללו בתוכניות פיתוח רב שנתיות במסגרת החלטות ממשלה קודמות. אין בהחלטה זו כדי להקטין את התקציבים שהוקצו למי מיישובי המיעוטים, ואין בה כדי למנוע גיבוש עתידי של תוכניות פיתוח נפרדות ונוספות ליישובי המיעוטים או למגזרים בהם, ובאוכלוסיית המיעוטים, ולרבות על פי החלטות ממשלה לקביעת אזורי עדיפות לאומית.

עדיפות לאומית

בהתאם לפרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 בנושא אזורי עדיפות לאומית, השיקול המרכזי שביסוד החלטה זו הוא הצורך בצמצום פערים בין האזור או היישוב לבין אזורים או יישובים אחרים או בין קבוצות אוכלוסייה תושבות האזור או היישוב לבין קבוצות אוכלוסייה אחרות, זאת כאמור בסעיף 151(ב)(5) לחוק, בהחלטת ממשלה מס' 2365 פורטו הנתונים והשיקולים התומכים בקביעת יישובי המיעוטים כאזור עדיפות לאומית. נוסף על הנימוקים שפורטו בהחלטה האמורה, נמנה גם את השיקולים הבאים:

בין יישובי מגזר המיעוטים לבין כלל היישובים במדינת ישראל, קיימים פערים ממשיים הבאים לידי ביטוי, בין היתר,

בתחומים הבאים :

- העדר תשתיות מפותחות של אזורי תעשייה ותעסוקה;
- הכנסות עצמיות של הרשויות מקומיות במגזר המיעוטים פחותות משמעותית מהכנסות עצמיות של רשויות מקומיות במגזר היהודי;
- תשתיות תחבורתיות ירודות. חוסר בתחבורה ציבורית בתוך היישובים ואליהם
- מבחנים והשוואות בין לאומיות ומקומיות בין יישובי המיעוטים לבין המגזר היהודי המצביעות על תוצאות נמוכות באופן משמעותי.

חינוך

לאיכות החינוך ורמת ההשכלה השפעה מהותית על הפיתוח האישי והמקצועי של הפרט, וכיוון שכך, גם על פוטנציאל ההשתכרות שלו. כמו כן, לאיכות מערכת החינוך השפעה מהותית על אפשרויות הניעות (מוביליות) החברתית של תלמידים מרקע כלכלי-חברתי חלש יחסית. נתוני מערכת החינוך והלמ"ס מצביעים על ביצועים נמוכים יחסית של מערכת החינוך ביישובי התוכנית המורחבת מבחינת שיעורי השתתפות והישגים ביצועיים, בכל אחד משלבי בית הספר. כך, למשל שיעור הזכאים לבגרות במערכת החינוך של יישובים אלו עומד על 59.5% בשנת תשע"ד בלבד, בעוד שיעור הזכאים לתעודת בגרות איכותית במערכת החינוך הממלכתית והממלכתית דתית עומד על 75.1%. יובהר, כי החלטת ממשלה מס' 59 החלטת ממשלה מס' 1052 נתנה מענה לאוכלוסיית המיעוטים שאינה נמנית ביישובי התוכנית המורחבת.

תשתיות תחבורה

קיים פער תשתיתי ניכר בין יישובי המיעוטים ליתר היישובים במדינת ישראל הבא לידי ביטוי בין היתר במספר תאונות הדרכים ביישובי המיעוטים. כ-34% מההרוגים בתאונות דרכים הינם בני מיעוטים, בעוד שחלקם באוכלוסייה עומד על כ-15.3%.

קיים חוסר בפיתוח עורקי תחבורה והרחבת עורקים קיימים, בתשתיות לתחבורה הציבורית ובביצוע פרויקטים בטיחותיים.

תחבורה ציבורית

קיים פער ניכר בשירות התחבורה הציבורית בין יישובי המיעוטים לבין יתר היישובים במדינת ישראל, אשר הולך ונסגר בעקבות מאמצים ממשלתיים בשנים האחרונות. בשנת 2005 ניתן שירות ל-81 יישובי מיעוטים (מתוך 157 יישובים באותו מועד, לרבות 19 לא מוכרים ולא כולל ערים מעורבות) על ידי 3,677 נסיעות אוטובוס ביום חול. בשנת 2011 גדל מספר הנסיעות ב-53% והגיע ל-5,655 נסיעות ביום חול, המשרתות 102 יישובים. בשנת 2014 מספר היישובים שלהם ניתן שירות כבר עומד על 138 יישובים. יחד עם זאת, הפער עדיין גדול – רק 7% מתקציב הסובסידיה השנתית מיועד לקווים המשרתים את אוכלוסיית המיעוטים (לא כולל ערים מעורבות), בעוד היא מהווה 15.3% מהאוכלוסייה.

אזורי התעשייה

במגזר היהודי ישנן 168 רשויות לעומת 82 במגזר המיעוטים. סך השטח המיועד לתעשייה ומלאכה באזורי תעשייה בדונמים הינו 33,546 דונם ליהודים לעומת 1200 דונם ביישובי מיעוטים, דהיינו 96.5% מכלל השטחים המיועדים לתעשייה ומלאכה אינם במגזר המיעוטים ו-3.5% בלבד ביישובי המיעוטים. השטח הממוצע במטר רבוע עומד על כ-1.01 פר תושב ביישובי המיעוטים ועל כ-6.18 פר תושב ביתר היישובים במדינת ישראל. ממוצע חיוב ארנונה בשטחים המיועדים לתעשייה ומלאכה לתושב ביישובים שאינם במגזר המיעוטים עומד על 359 ש"ח לעומת 45 ש"ח בלבד ביישובי המיעוטים.

תעסוקה

בהתאם לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שיעור תעסוקת המיעוטים בגילאי 25-64 בשנת 2014 עמד על 75.4% לגברים ו-33.2% לנשים, לעומת 85.7% לגברים יהודים שאינם חרדים ו-79.9% לנשים יהודיות שאינן חרדיות.

עוני

על פי דוח העוני והפערים החברתיים שפרסם המוסד הביטוח לאומי לשנת 2014, שיעור המשפחות העניות (כהגדרת מונח זה בביטוח הלאומי) במשפחות המיעוטים הינו 52.6% לעומת 13.6% אצל האוכלוסייה היהודית.

ביטחון פנים

הגברת הביטחון האישי, הגנה על הקניין ואכיפת הסדר הציבורי ביישובי המיעוטים, מהווים נדבך חשוב להגדלת שיעורי התעסוקה ולפיתוח כלכלי. כך, השגת יעדיו של המשרד לביטחון פנים יובילו לשיפור באיכות חייהם ובתחושת הביטחון האישי

של התושבים ביישובי המיעוטים, לצמיחה ולמיצוי הפוטנציאל הכלכלי והעסקי ביישובים אלו.

שיעור מעורבותם של אוכלוסיית המיעוטים בתיקי עבירות האלימות הינו גבוה ביחס לשיעורם באוכלוסייה - מעורבות גבוהה בעבירות האלימות בקרב אוכלוסיית המיעוטים מלמדת על רמת פשיעה ואלימות גבוהה ביישובי התכנית המורחבת ועל הצורך במתן מענה ע"י הקצאת כוח אדם ואמצעים טכנולוגיים שיגבירו וישפרו את השמירה והאכיפה על החוק והסדר ביישובים אלה.

דיון

ביום 21.12.2014 קיבלה ממשלת ישראל את החלטה מס' 2365. במסגרת ההחלטה הוחלט על הקמת צוות בראשות הממונה על התקציבים במשרד האוצר, אשר יגבש בתוך 120 ימים מיום קבלת ההחלטה, תכנית לטיפול בסוגיות דיון ביישובי התכנית. בצוות היו חברים גם נציגי הרשות לפיתוח כלכלי של המגזר הערבי, דרזי והצ'רקסי, משרד המשפטים, משרד הבינוי, רשות מקרקעי ישראל, משרד הפנים, המשרד להגנת הסביבה, רשות המיסים ומשרד התחבורה.

לאור ההחלטה, הוקם צוות אשר קיים שש ישיבות וכן סיור ביישובי המיעוטים למעט יישובי הבדואים בדרום, נפגש עם גורמים רבים ביישובים אלו, ביניהם חברי כנסת, פעילים מהמגזר השלישי, נציגי רשויות מקומיות, מתכננים, אנשי אקדמיה ועוד.

עם סיום פעילות הוועדה גובש דו"ח אשר הובא לאישור קבינט הדיון. המטרה העיקרית שגיבש הצוות הינה הגדלת היצע הדיון ביישובי המיעוטים על מנת להקל על מצוקת הדיון ביישובים אלו. עוד הוחלט בדו"ח כי הסוגיות התקציביות הכרוכות בנושא זה יקודמו במסגרת הצעת מחליטים העוסקת בסוגיות נוספות הקשורות באוכלוסיית המיעוטים.

לאור האמור גובש פרק הדיון בהחלטה אלו, כך שיתאם את היעדים שנקבעו בדו"ח צוות 120 הימים הן באמצעות שינוי מנגנוני הקצאה, והן באמצעות תוספת תקציבית במסגרת תכנית חומש.

במסגרת זו הוחלט כי 20% מסך ההשקעה של משרד הבינוי, המשרד לפיתוח הפריפריה הנגב הגליל במוסדות ציבור יוקצו ליישובי התכנית הן בשכונות חדשות והן בשכונות ותיקות, וכן כי 30% מכספי הקרן לשמירה על השטחים הפתוחים בשלב ראשון ו-20% בהמשך יוקצו לטובת יישובי התכנית.

לאור זאת שעד כה לא נרקם הסכם גג עם רשות מקומית ביישובי המיעוטים, הוחלט להנחות את אגף התקציבים ומשרד הבינוי לפעול לאיתור רשות מקומית איתה ניתן יהיה לגבש הסכם גג לפי הפרמטרים הקבועים בהחלטות הממשלה בנושא. על מנת להקל על שיווק קרקע למגורים ביישובי המיעוטים, הוחלט להגדיל את סכסוד הפיתוח ביישובי המיעוטים בקרקע של רמ"י בבנייה רוויה בגובה של 55% במקום 50% כנהוג היום.

כן הוחלט, כי צוות היגוי שיוקם יגבש הסכמים אסטרטגיים עם רשויות מקומיות ביישובי המיעוטים, אשר מטרתם לקדם בנייה של שכונות מגורים חדשות בבנייה רוויה בסטנדרט גבוה. על מנת לעשות כן ניתנו לצוות כלים תקציביים ובהם תקצוב תכניות מפורטות, תקצוב תכניות בקרקע מדינה, תקצוב הסדרה, הגדלת תקציב למוסדות ציבור, סכסוד פיתוח, מענק ראש שטח וכד'.

עבור רשויות אשר לא יכנסו להסכמים אלו, נקבע כי יתקצבו השקעות ממוקדות בשיפור מצב הדיון ביישובים אלו, בהתאם להחלטת הצוות המלווה ובכפוף לפרמטרים אשר נקבעו בהחלטה.

לבסוף, הוחלט על תקצוב תכנית ליישום המלצות מבניות אשר גובשו במסגרת צוות 120 הימים ובמרכזן חיזוק יכולות התכנון והיכולות ההנדסיות ברשויות המקומיות ביישובים אלו.

יובהר, כי החלטת ממשלה מס' 59, החלטת ממשלה מס' 1052 והחלטת ממשלה מס' 3708 כללה מענה ליישובים שאינם מנויים ביישובי התכנית ו בנושאים הבאים: פיתוח מוסדות ציבור, פיתוח שכונות ותיקות, הסרת חסמי תכנון ופיתוח, קידום תכנון מפורט בקרקע פרטית, קידום תכניות מתאר, הרחבת שטחי שיפוט, סיוע בקידום סכסוד ופיתוח אורבני ושיוקם חברתי, ולפיכך אוכלוסייה זו אינה נמנית על סעיף זה.

השכלה גבוהה

במערכת ההשכלה הגבוהה נרשמים שיעורי השתתפות נמוכים בקרב אוכלוסיית המיעוטים. שיעור הסטודנטים מאוכלוסיית המיעוטים הלומדים לתואר ראשון במוסדות האקדמיים בישראל עומד על כ-13% לתואר ראשון בשנת תשע"ד. שיעור זה נמוך משמעותית בהשוואה לחלקם בקבוצת הגיל הרלוונטית (18-29).

רשויות מקומיות

הרשויות המקומיות מופקדות על אספקת שירותים ציבוריים לתושביהן, לרבות שירותים כגון חינוך ורווחה. בהתאם, איכות השירותים הציבוריים המסופקים לתושב מושפעת במידה רבה מרמת השירות שהוא מקבל מן הרשות המקומית. לכן, קיימת חשיבות רבה להיקף מקורות ההכנסה של הרשות וליכולת הביצוע שלה, לענין איכות אספקת השירותים הציבוריים המסופקים לאזרחים.

בפילוח ההכנסות העצמיות בין הרשויות השונות, ובפרט בהכנסות מארנונה שאינה למגורים, קיים פער דרמטי בין רשויות ביישובי התכנית המורחבת לרשויות מהמגזר היהודי. כך, סך החיוב מארנונה שלא למגורים (קרי, ארנונה לעסקים) לנפש ברשויות הערביות עומד על כ-15% בלבד מהמוצע הארצי.

יובהר, כי החלטת ממשלה מס' 59 מיום 7 ביוני 2015 כללה מענה לאוכלוסיית המיעוטים שאינה נמנית ביישובי התכנית המורחבת לרבות תקציבי פיתוח ותקציב שוטף.

מים וביוב

תשתיות מים וביוב הן תנאי בסיסי לפיתוח כלכלי ואזורי. שני האתגרים המשמעותיים במשק המים והביוב ביישובי המיעוטים הם סיום הליך התיאגוד והנחת תשתיות ביוב.

לתיאגוד הרשויות חשיבות עצומה בפיתוח משק המים והביוב. טרם הקמת התאגידים שיעורי פחת הגבייה ופחת המים עמדו על ממוצע של כ-40% ברשויות הזכאיות (בעיקר במגזר המיעוטים) לעומת ממוצע של כ-10% כיום ברשויות המתואגדות (כ-20% בתאגידים המוגדרים זכאים). עדיין קיים פער משמעותי בין השיעורים המקובלים ברשויות ביישובי המיעוטים לעומת רשויות אחרות.

ספורט

למינהל הספורט ישנן שתי מטרות מרכזיות: עידוד הספורט ההישגי ופיתוח ותמיכה בספורט העממי. בכל הקשור לספורט ההישגי, מרבית פעילות המנהל נעשית באמצעות תמיכה באיגודי הספורט ובמכון וינגייט. הקצאות אלה מטבען אינן בעלות מאפיינים מגזריים כלשהם. לצד זאת, ייתכן כי שיעור הספורטאים הפעילים בקרב אוכלוסיית המיעוטים נמוך לעומת השיעור בקרב האוכלוסייה היהודית. הבדל בשיעור הספורטאים הפעילים יכול לנבוע כתוצאה מכך שתשתיות הספורט ביישובים הערבים נחותות לעומת התשתיות ביישובים היהודים כך שנוצר חסם כניסה להשתלבותם של ספורטאים חדשים מאוכלוסיית המיעוטים.

שירות קהילתי

כפי שהוצג, שיעורי התעסוקה וההשתתפות בכוח העבודה של נשים מאוכלוסיית המיעוטים הם מהנמוכים בעולם. תופעת ההשתתפות הנמוכה בשוק העבודה של נשים מאוכלוסיית המיעוטים נובעת מקיומם של חסמים כלכליים, מקצועיים ותרבותיים. על פי מספר מחקרים שנערכו בנושא, חלק ניכר (כ-50%) מהבנות באוכלוסיית המיעוטים בגילאי 18-22 אינן עובדות או לומדות. זאת בשל סיבות שונות כחוסר בידע, בהכונה תעסוקתית, בניסיון תעסוקתי, הכשרות מקצועיות וחסמים של אי היכרות עם שוק העבודה.

שירות קהילתי "פוגש" את המתנדבים מאוכלוסיית המיעוטים (בעיקר מתנדבות – כ-90% מהמתנדבים מאוכלוסיית המיעוטים הן בנות) בשלב קריטי "מסלול החיים" - לאחר הלימודים התיכוניים ולפני הבחירה האם להצטרף לשוק העבודה ו/או למערכת ההשכלה הגבוהה. לכן, שירות קהילתי עשוי לשמש כפלטפורמה אפקטיבית להכוונה לשוק העבודה ולגישור על פערי המידע עבור אותה אוכלוסייה.

יישובי המיעוטים, יישובי התכנית המורחבת ויישובי התוכנית

התוכנית המפורטת בהחלטה מתייחסת ברובה לכלל יישובי המיעוטים, המוגדרים לענין זה כיישובים אשר 80 אחוזים לפחות מתושביהם אינם יהודים לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. לענין רכיבי תעסוקה, השכלה גבוהה, שירות קהילתי, ההחלטה מתייחסת לכלל אוכלוסיית המיעוטים, דהיינו גם למי שמתגורר בערים מעורבות. עם זאת, חלק מרכיבי התוכנית אינם מתייחסים לכלל יישובי המיעוטים, אלא מחריגים יישובי מיעוטים אשר קיימת לגביהם תוכניות פיתוח כלכלי ייעודיות נפרדות, שנקבעו בהתאמה למאפייניהם הייחודיים.

כך, רכיבים בתכנית אשר זכו להסדרה ייחודית במסגרת החלטת ממשלה מס' 59 מיום 7 ביוני 2015, והחלטת ממשלה מס' 1052 והחלטת ממשלה מס' 3708 אינם חלים על היישובים המנויים בהחלטות האמורות

סעיף 3(ד) להחלטה קובע כי החל משנת 2018 יוקצו לכל הפחות 20% מתקציב הבסיס של סניפי מעו"ף לטובת אוכלוסיית המיעוטים, ובין השנים 2016-2017 ההקצאה לא תפחת מ-17.5%. הגם שבשנתיים הראשונות לתוכנית שיעור ההקצאה נמוך במעט משיעור אוכלוסיית המיעוטים באוכלוסייה, הרי שמדובר בשינוי ניכר ביחס למצב הקיים ובשלב ביניים לקראת הקצאת השיעור המרבי.

בדומה לכך, סעיף 3(ה) קובע כי החל משנת 2017 יוקצו לכל הפחות 10% מתקציב הבסיס של סניפי מעו"ף לטובת אוכלוסיית המיעוטים, ובשנת 2016 ההקצאה לא תפחת מ-7.5%. הגם שבשנה הראשונה לתוכנית ובתקופה שלאחר מכן שיעור ההקצאה נמוך משיעור אוכלוסיית המיעוטים באוכלוסייה, הרי שמדובר בשינוי ניכר ביחס למצב הקיים, ובשלב ביניים הכרחי לקראת גידול ממשי בפוטנציאל צמיחת הייצוא מקרב אוכלוסייה זו.

החלטות ממשלה קודמות (שפורטו לעיל) העניקו העדפות ממוקדות מעבר לעדיפות הרחבית בה עוסקת החלטה זו. ברי כי נימוקים בגינם התקבלו ההחלטות הקודמות וכן נימוקים עניינים נוספים לעניין החלטות ייעודיות לקבוצות בתוך אוכלוסיית המיעוטים, יוכלו להוות בסיס לקבלת החלטות עתידיות שעניין מתן עדיפות לאומית מעבר לאמור בהחלטה זו.

נצרת

השיקולים לקידום תוכנית רב שנתית לפיתוח העיר נצרת המנויים בפרק העדיפות הלאומית בהחלטת ממשלה מס' 2365, רלוונטיים להחלטה זו. בנוסף, הימצאות מספר בתי חולים בעיר אחת הינה ייחודית בכלל הארץ בהשוואה לגודל האוכלוסייה, ובפרט בקרב יישובי המיעוטים.

הנוסח המחייב של החלטות הממשלה הינו הנוסח השמור במזכירות הממשלה.
הנוסח המחייב של הצעות חוק ודברי חקיקה הנזכרים בהחלטות הינו הנוסח המתפרסם ברשומות.
החלטות תקציביות כפופות לחוק התקציב השנתי.

משרד ראש הממשלה | מזכירות הממשלה | החלטות הממשלה | 2016

תכנית ממשלתית להעצמה ולחיזוק כלכלי-חברתי של היישובים הבדואים בצפון לשנים 2016 - 2020

מזכירות הממשלה

החלטה מספר ער/ב3 של ועדת שרים לענייני המגזר הערבי מיום 17.05.2016 אשר צורפה לפרוטוקול החלטות הממשלה וקבלה תוקף של החלטת ממשלה ביום 02.06.2016 ומספרה הוא 1480(ערב/3).
הממשלה ה - 34 בנימין נתניהו

נושא החלטה

תכנית ממשלתית להעצמה ולחיזוק כלכלי-חברתי של היישובים הבדואים בצפון לשנים 2016 - 2020

מחליטים

בהמשך להחלטת הממשלה מס' 3211 מיום 15.5.2011 אשר עניינה תכנית רב שנתית לפיתוח ולהעצמת היישובים הבדואים בצפון לשנים 2011–2015, להחלטת הממשלה מס' 922 מיום 30.12.2015 שעניינה פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי באוכלוסיית המיעוטים בשנים 2016 – 2020 (להלן: החלטת המיעוטים) ולהחלטת הממשלה מס' 992(ערב/1) מיום 14.1.2016 שעניינה פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי של היישובים הבדואים בצפון לשנים 2016 - 2020, לקדם פעילות ממשלתית במהלך השנים 2016-2020 לחיזוק ולהעצמת יישובי התכנית המנויים בנספח 1 שלהלן (להלן: יישובי התכנית), ואשר מוכרזים כיישובי עדיפות לאומית לעניין החלטה זו וכמפורט בה.

יצוין כי לשלמות התמונה, החלטה זו כוללת פעילויות שונות, חלקן נקבעו בהחלטת המיעוטים והחלטה זו מוסיפה לגביהן מיקוד, בהתאם לצרכי יישובי התכנית ובהתחשב בצרכי כלל אוכלוסיית המיעוטים, וחלקן הן פעילויות ייעודיות נוספות ליישובי התכנית, בהתאם לצרכיהם המיוחדים.

1. פיתוח מוסדות ציבור

א. בסעיף 7 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום הדיור. במסגרת זו, בהתייחס ליישובי התכנית, להנחות את משרד הבינוי והשיכון לפעול להקמתם ולשיקומם של מבני ציבור ביישובי התכנית, לרבות מבנים רב תכליתיים כגון מרכזי גיל רך, מרכזי צעירים ומרכזים להכונן תעסוקתי ולהשכלה גבוהה, שישמשו את התכניות השונות שמופעלות ביישובים אלה המשרתות בין היתר בנייה חדשה והכל בהתאם לעניין ולצרכים ולנהל הקיים במשרד הבינוי והשיכון לעניין הקמת מוסדות ציבור ובהתייעצות עם המשרד לשוויון חברתי ועם משרדי ממשלה הנוגעים בדבר, בהתאם לעניין. לצורך יישום סעיף זה יקצה משרד הבינוי והשיכון תקציב בסך 40 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים

2016-2020 (8 מלש"ח לשנה), זאת מתוך המסגרת התקציבית של סעיף הדיור – מוסדות ציבור (סעיף 7(z)) בהחלטת המיעוטים.

ב. משרד הבינוי והשיכון יקצה עד 5% מתקציב מבני הציבור האמור בס"א לעיל, על פי הצורך, לשם הבאת המבנים להתחלת הפעלה (כגון הנגשה, הצטיידות, חיבורי חשמל, כיבוי אש ותשתיות אחרות). המנגנון לפיו יוקצו תקציבים להבאת המבנים לכדי הפעלתם והקריטריונים להפעלת התקציב ייקבעו בתיאום בין משרד הבינוי והשיכון, המשרד לשוויון חברתי וגורמים נוספים לפי העניין.

2. שיקום חברתי

להנחות את משרד הבינוי והשיכון להמשיך להפעיל, בתיאום עם המשרד לשוויון חברתי, משרד הרווחה והשירותים החברתיים ופורום ראשי הרשויות הבדואיות בצפון את פרויקט השיקום החברתי ביישובי התכנית, תוך התמקדות בתכניות לגיל הרך, למשפחה, לנוער ולצעירים, בהשקעה כוללת של 10 מלש"ח. לצורך כך, יקצה משרד האוצר למשרד הבינוי והשיכון תקציב תוספתי בסך של 10 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים 2016-2020 (2 מלש"ח לשנה).

3. שדרוג תשתיות ותיקת

להנחות את משרד הבינוי והשיכון לפעול לשיקום הפיזי של השכונות הוותיקות ביישובי התכנית בהתאם לקריטריונים הקיימים במשרד הבינוי והשיכון. משרד האוצר יקצה למשרד הבינוי והשיכון לצורך זה תקציב תוספתי על סך 35 מלש"ח על פני חמש שנים 2016-2020 (7 מלש"ח לשנה), ומשרד הבינוי והשיכון יקצה ממקורותיו שלו סכום נוסף של 10 מלש"ח בפריסה על פני חמש שנים 2016-2020 (2 מלש"ח לשנה). היקף התכנית הכולל יעמוד על סך 45 מלש"ח על פני חמש השנים (9 מלש"ח לשנה).

4. סבסוד הוצאות פיתוח תשתיות לבנייה למשרתי כוחות הביטחון

לצורך יישום הסבסוד הקבוע בסעיף 37 להחלטת הממשלה מס' 959 מיום 10.1.2016 ביחס ליישובי התכנית, יקצה משרד האוצר למשרד הבינוי והשיכון תקציב תוספתי על סך 10 מלש"ח בפריסה על פני חמש שנים 2016-2020 (2 מלש"ח לשנה) שימשם לטובת תגבור הסבסוד (דהיינו ההטבה שמעל ל 50% ועד לגובה הסיוע האמור בסעיף 37 הנ"ל; להלן: תגבור הסבסוד) ביישובי התכנית, ובהם בלבד. ככל שיידרש תקצוב נוסף למימון תגבור הסבסוד כהגדרתו לעיל, ביישובי התכנית, כפי שייגזר מהיקף השיקום בתקופת התכנית, יפעל המשרד לשוויון חברתי להסטת תקציבים ממקורות החלטה זו (דהיינו ללא פריצת מסגרת התקצוב הקבועה בהחלטה) ויעמידם לטובת מימון התגבור באישור הממשלה.

5. פיתוח תשתיות

להנחות את משרד הבינוי והשיכון לקדם את הסיוע הנדרש ליישובי התכנית בתחום סבסוד פיתוח תשתיות על פי הקריטריונים המקובלים במשרד הבינוי והשיכון.

6. הסרת חסמי תכנון ופיתוח תשתיות

א. להנחות את משרד הבינוי והשיכון לפעול להסרת חסמי תכנון ופיתוח תשתיות ביישובי התכנית, וכן להענקת ליווי לרשויות בתחומי התכנון והביצוע המפורטים בהחלטה זו, בין היתר באמצעות הצמדת יועצי תכנון לרשויות, בהתאם להיקף הפעילות המתוכננת בכל יישוב. לצורך כך יקצה משרד האוצר למשרד הבינוי והשיכון תקציב בסך 3 מלש"ח, בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020 (0.6 מלש"ח לשנה).

- ב. בסעיף 7 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום הדירור. במסגרת זו, בהתייחס ליישובי התכנית אשר לא יכללו בתכנית ההסכמים האסטרטגיים האמורה בסעיף 7 להחלטת המיעוטים, להנחות את משרד הבינוי והשיכון להקצות תקציב של עד 3 מלש"ח במהלך השנים 2016-2020 להפעלת חברות מנהלות לצורך קידום תכנון והעמדתן לעזרת היישובים הנ"ל. זאת, מתוך המסגרת התקציבית של סעיף 7(ח) בהחלטת המיעוטים.
7. מענק ראש שטח
- בסעיף 7 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום הדירור. במסגרת זו, בהתייחס ליישובי התכנית אשר לא יכללו בתכנית ההסכמים האסטרטגיים האמורה בסעיף 7 להחלטת המיעוטים, להנחות את משרד הבינוי והשיכון להקצות תקציב של עד 10 מלש"ח במהלך השנים 2016 - 2020 לנושא מענק ראש שטח במתחמים המיועדים למגורים ביישובי התכנית. זאת, מתוך המסגרת התקציבית של סעיף 7(ח) בהחלטת המיעוטים.
8. מבני דת
- להנחות את משרד הפנים להמשיך לפעול לסיוע לרשויות המקומיות לצורך הקמה, לשיפוץ ולאחזקת מבני דת, בתי תפילה, בתי קברות, מקומות קדושים ובתי לוויות ביישובי התכנית, בהתאם לתכנית המתגבשת בימים אלה בתיאום עם המשרד לשוויון חברתי. היקף התכנית יעמוד על סך של 20 מלש"ח בפריסה על פני חמש שנים 2016-2020, מהם 7 מלש"ח ממקורות משרד הפנים (1.4 מלש"ח לשנה) ו-13 מלש"ח תקציב תוספתי ייעודי ממשרד האוצר (2 מלש"ח לשנה).
9. תקציבי פיתוח ליישובי התכנית
- בסעיף 15 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום רשויות מקומיות. במסגרת זו, בהתייחס ליישובי התכנית, להנחות את משרד הפנים להקצות לטובת הרשויות המקומיות שביישובי התכנית תקציב פיתוח בהיקף של 40 מלש"ח בפריסה על פני 5 שנים במהלך השנים 2016-2020 (8 מלש"ח לשנה), זאת מתוך המסגרת התקציבית של סעיף הרשויות המקומיות (סעיף 15(ג)) בהחלטת המיעוטים. משרד הפנים ינחה את הרשויות המקומיות ליעד מתוך מענקים אלה וכלל שיידרש תקציבים לטובת ביצוע סקר נכסים. בנוסף יקצה משרד הפנים ליישובי התכנית תקציב של 25 מלש"ח בפריסה על פני השנים 2016-2020 (5 מלש"ח לשנה מתוך תקציבי הפיתוח המוקצים להם מדי שנה ממקורות משרד הפנים). תקציב זה יקצה ליישובי התכנית בהתאם לנוסחת הקצאת תקציבי הפיתוח הנהוגה במשרד.
10. העצמת הרשויות המקומיות הבדואיות
- להנחות את משרד הפנים לפעול לקידום תכניות לחיזוק ולהעצמת הרשויות המקומיות הבדואיות. לצורך כך יקצה משרד האוצר למשרד הפנים תקציב תוספתי בסך 8 מלש"ח בפריסה ל-3 שנים (2.66 מלש"ח לשנה), בחלוקה לנושאים הבאים:
- א. עבור קידום תכניות לפיתוח מקומי בדגש על היבטים של פיתוח כלכלי ו/או פיתוח אזורי בשיתוף פעולה עם רשויות שכנות לשם מיצוי הפוטנציאל הכלכלי של הרשות המקומית בפני עצמה וכחלק מתפיסה אזורית.
- ב. עבור קידום תכניות לפיתוח ארגוני ברשויות לחיזוק השדרה הניהולית והיכולות העצמיות של הרשויות. התכניות יתייחסו בין היתר למבנה הארגוני של הרשות המקומית, הגדרות התפקידים, חיזוק עבודת המטה ותכניות העבודה, נהלי עבודה, כלי מחשוב, צורך בתכניות עידוד פרישה ו/או קליטת תקנים נוספים בדגש על פונקציות כלכליות-אסטרטגיות.
- סעיף זה חל על מועצות מקומיות 1-7 ומועצה אזורית מס' 1 הנכללות ביישובי התכנית (נספח 1) למעט רשויות שנבחרו כרשויות מצטיינות בהתאם לסעיף 15(א) להחלטת המיעוטים.
11. היערכות לשעת חירום
- בסעיף 15 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום רשויות מקומיות. במסגרת זו, בהתייחס ליישובי התכנית, להנחות את משרד הפנים להקצות לטובת יישובי התכנית לטובת שיפור היערכות הרשויות הנכללות בתכנית למצבי חירום, לרבות שיפור הרציפות התפקודית ביישובי התכנית בשעת חירום, תקציב בהיקף של 2.5 מלש"ח בפריסה על פני 5 שנים במהלך השנים 2016-2020 (0.5 מלש"ח לשנה). זאת מתוך המסגרת התקציבית של סעיף הרשויות המקומיות (סעיף 15) בהחלטת המיעוטים.
12. תכנון ופיתוח אורבני
- בסעיף 7 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום הדירור. במסגרת זו, מינהל התכנון יעמיד לרשות יישובי התכנית, ישירות ליישוב או באמצעות הוועדות המרחביות לתכנון ולבנייה יועץ או יועצים לטובת סיוע בקידום תחום התכנון ביישוב, בדרך של קידום תכניות מתאר, תכניות מפורטות, תכניות בינוי ותכניות פיתוח.
13. תכניות מתאר
- להנחות את מינהל התכנון לפעול במהלך השנים 2016-2020, ממקורותיו הכספיים, לקידום תכנון מתארי ביישובי התכנית הכוללים יותר מ-5,000 תושבים, ושלא חלה בשטחם תכנית מתאר עדכנית (לעניין זה, תכנית מתאר שאושרה אחרי שנת 2006 תחשב תכנית עדכנית). לצורך כך, מינהל התכנון יקצה ממקורותיו הכספיים תקציב שלא יעלה על 10 מלש"ח.
14. תכניות מפורטות
- בסעיף 7 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום הדירור. במסגרת זו, בהתייחס ליישובי התכנית, להנחות את משרד הבינוי והשיכון, בתיאום עם מינהל התכנון, משרד הפנים והמשרד לשוויון חברתי לקדם ולהשלים תכניות מפורטות בקרקע מדינה ובקרקע פרטית ביישובי התכנית, לרבות איחוד וחלוקה בהיקף כספי כולל של 10 מלש"ח בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020 (2 מלש"ח לשנה). זאת, מתוך המסגרת התקציבית של סעיף הדירור – תכנון מפורט (סעיף 7(ו)) בהחלטת המיעוטים.
15. תשתיות מים וביוב
- בהמשך לסעיף 11 להחלטת המיעוטים, להנחות את מינהל לפיתוח תשתיות ביוב ויחידת הממונה על התאגידים ברשות המים (מילת"ם) לפעול לשיפור ולפיתוח תשתיות המים והביוב ביישובי התכנית, לרבות תכניות אב למים וביוב ותכנון מפורט בהתאם לתכנית אשר גובשה ברשות המים, וזאת על-פי כללי רשות המים והמילת"ם ובכפוף לזמינות הפרויקטים לביצוע. הפעילות תכלול תשתיות מים בתוך יישובי התכנית ותשתיות ביוב המשרתות את תושביהן, לרבות הקמה ושידרוג מט"שים ותחנות שאיבה, וכן פיתוח תשתיות מים וביוב עבור צירוף רשויות מקומיות לתאגידי מים וביוב, כפי שיקבע הממונה על התאגידים ובתיאום בין אגף התקציבים באוצר לבין רשות המים. היקף התכנית יעמוד על סך של 120 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים 2016-2020, מהם 60 מלש"ח מתקציב המינהל לפיתוח תשתיות ביוב ו-60 מלש"ח תקציב תוספתי ייעודי אשר יועבר ממשרד האוצר לרשות המים, זאת בהתאם לקצב אישור הפרויקטים במילת"ם וביחידת הממונה על התאגידים.
16. תחבורה ובטיחות בדרכים
- א. בסעיף 2 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום תשתיות ונגישות לתחבורה. במסגרת זו, בהתייחס ליישובי התכנית, להנחות את משרד התחבורה והבטיחות בדרכים לפעול לפיתוח ולשידרוג תשתיות התחבורתיות ביישובי התכנית בהתאם לתכנית העבודה אשר גובשה במשרד התחבורה והבטיחות בדרכים בתיאום עם המשרד לשוויון חברתי לאחר סקר צרכים שבוצע, וכן לנקוט פעולות נוספות לשיפור תשתיות תחבורה (לרבות מחוץ לשטח השיפוט של היישובים), ובכלל זה הסדרת צמתים, מעגלי תנועה, ותאורה ופיתוח תשתיות תומכות תחבורה ציבורית. משרד התחבורה והבטיחות בדרכים יפתח וישידרג כבישים פנימיים, ויפעל להקמת מסופים ותחבורתיים ביישובי התכנית על פי הצורך והקריטריונים של המשרד. היקף התכנית נקבע בשים לב לצרכים המוגברים של יישובי התכנית והוא יעמוד על תקציב שלא יעלה על 120 מלש"ח, בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020 (24 מלש"ח לשנה), מתוכם 20 מלש"ח ממקורות משרד התחבורה והבטיחות בדרכים וסך של עד 100 מלש"ח מתוך סעיף תשתיות ונגישות לתחבורה (סעיף 2) בהחלטת המיעוטים.

ב. בסעיף 2 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום תשתיות ונגישות לתחבורה, הכוללת העלאת רמת שירות התחבורה הציבורית ביישובי המיעוטים בארץ בין היתר באמצעות תגבור קוויים קיימים והוספת קוויים ליעדים חדשים, בראשם מוקדים כלכליים, תעסוקתיים ומוסדות אקדמיים. ועדת השרים רושמת לפניה כי במסגרת זו יפעל כאמור משרד התחבורה והבטיחות בדרכים ביישובי התכנית.

17. פיתוח התיירות הבדואית בצפון

א. להנחות את משרד התיירות להקצות ממקורותיו תקציב עבור מתן יעוץ עסקי וליווי יזמים במסגרת פעילות החממות, ולהפעיל קורסי הכשרה מקצועית בתיירות.

ב. להנחות את משרד התיירות לפעול לקידום ענף התיירות ביישובי התכנית בהתאם לתכנית אשר תגובש על ידי משרד התיירות בתיאום עם המשרד לפיתוח תשתיות הפריפריה, הנגב והגליל, המשרד לשוויון חברתי ומשרד האוצר, ובהתאם לנהלי משרד התיירות. התכנית תכלול פרויקטים לפיתוח תשתיות תיירות ציבוריות וכן סיוע לשיווק פסטיבלים ואירועים. היקף התכנית יעמוד על סך 9 מלש"ח, בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020, מהם 2 מלש"ח ממקורות משרד התיירות (0.4 מלש"ח לשנה) ו-7 מלש"ח תקציב תוספתי ייעודי, שיוקצה על ידי משרד האוצר למשרד התיירות בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020 (1.4 מלש"ח לשנה).

ג. להנחות את המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל לפעול בתיאום עם משרד התיירות והמשרד לשוויון חברתי לקידום ולמיתוג התיירות ביישובי התכנית. היקף התכנית יעמוד על 5.5 מלש"ח, בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020, מהם 2.5 מלש"ח ממקורות המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל (0.5 מלש"ח לשנה) ו-3 מלש"ח תקציב תוספתי ייעודי שיוקצה על ידי משרד האוצר למשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל בפריסה על פני חמש שנים 2016-2020 (0.6 מלש"ח לשנה).

18. בריאות

להנחות את משרד הבריאות לפעול לבינוי ולשיפוץ תשתיות של תחנות לבריאות המשפחה ביישובי התכנית. כמו כן להפעיל תכנית כוללת לקידום אורח חיים בריא ופעיל עם דגש על תזונה נכונה, פעילות גופנית והפסקת עישון, זאת בהתאם לתכנית עבודה אשר גובשה במשרד הבריאות בתיאום עם המשרד לשוויון חברתי. היקף התכנית יעמוד על סך של 10 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים 2016-2020, מהם 3 מלש"ח ממקורות משרד הבריאות (0.6 מלש"ח לשנה) ו-7 מלש"ח תקציב תוספתי ייעודי אשר יועבר ממשרד האוצר למשרד הבריאות במהלך השנים 2016-2020 למטרה זו (1.4 מלש"ח לשנה).

19. מרכזי הכוון תעסוקתי

בסעיף 4(ג) להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום התעסוקה – מרכזי הכוון תעסוקתיים. במסגרת זו בהתייחס ליישובי התכנית, בהמשך להחלטת הממשלה מס' 3211 מיום 15.05.2011, ובמטרה לשפר את שיעור התעסוקה ורמת השכר בקרב האוכלוסייה הבדואית בצפון, יפעל משרד הכלכלה והתעשייה להמשך הפעלה של מרכזי הכוון תעסוקתיים, כמפורט להלן:

א. בהתאם לסעיף 4(ג)1 להחלטת המיעוטים, להנחות את משרד הכלכלה והתעשייה להמשיך להפעיל את מרכזי הכוון תעסוקתי "ריאן" ביישובי התכנית, תוך מתן דגש על התאמת ההכשרה לדרשות שוק העבודה, זאת במטרה להביא להעלאת שיעור ההשתתפות בשוק העבודה. לצורך הפעלת המרכזים בשנת 2016, יוארך תוקף סעיף 8 להחלטת הממשלה מס' 3211 לפיתוח ולהעצמת היישובים הבדואים בצפון עד לסוף שנת 2016. משרד הכלכלה והתעשייה יאריך את ההתקשרות עם ג'וינט ישראל בכפוף לכל דין וללא תקציב תוספתי.

ב. הפעלת המרכזים והשלוחות ביישובי התכנית בשנים 2017-2020 תיעשה במסגרת הקבועה בסעיף 4(ג)2 להחלטת המיעוטים, זאת בהתאם לשיקולים המקצועיים של משרד הכלכלה והתעשייה בשיתוף משרד האוצר והמשרד לשוויון חברתי וכחלק מתכנית כוללת של משרד הכלכלה והתעשייה ובהיקף תקציבי של 25 מלש"ח מתוך המסגרת התקציבית של סעיף 4(ג)2 הנ"ל. תכנית הפעלת מרכזי הכוון בשנים אלו תלווה על ידי ועדת היגוי ארצית המצונית בסעיף 4(ג)3 להחלטת המיעוטים.

20. פיתוח אזורי תעסוקה, מלאכה ופינוי מטרים

בסעיף 3 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום תעשייה ומסחר. במסגרת זו, להנחות את משרד הכלכלה והתעשייה לפעול לתכנון, לפיתוח ולהרחבה של אזורי תעסוקה ופינוי מטרים ביישובי התכנית, לרבות הקמת אזורי תעסוקה משותפים, השלמת הליכי הפיתוח באזורי תעסוקה ותעשייה שטרם הסתיימו פיתוחם ותמיכה במנהלות ופעולות לקידום שיווק, זאת בהתאם לתכנית עבודה אשר תגובש במהלך 45 יום מיום קבלת החלטת הממשלה זו בתיאום עם המשרד לשוויון חברתי ומשרד האוצר. היקף התכנית יעמוד על סך של 35 מלש"ח, בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020, מתוכם 10 מלש"ח ממקורות משרד הכלכלה והתעשייה, 5 מלש"ח מתוך המסגרת התקציבית של סעיף התעשייה ומסחר בהחלטת המיעוטים (סעיף 3) ו-20 מלש"ח תקציב תוספתי שיוקצה על ידי משרד האוצר למשרד הכלכלה והתעשייה.

21. עידוד יזמות וקידום עסקים

להנחות את הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים במשרד הכלכלה והתעשייה לפעול במהלך השנים 2016-2020 לעידוד, לקידום ולפיתוח עסקים קטנים ובינוניים לאוכלוסייה הבדואים בצפון. היקף התכנית יעמוד על 6.5 מלש"ח, בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020, מהם 2 מלש"ח ממקורות משרד הכלכלה והתעשייה ו-4.5 מלש"ח תקציב תוספתי ייעודי שיוקצה על ידי משרד האוצר בהרשאה להתחייב למשרד הכלכלה והתעשייה בראשית 2016.

22. מעונות יום

בסעיף 4(א) להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום התעסוקה – מעונות יום. במסגרת זו בהתייחס ליישובי התכנית ובכפוף לקבוע בהחלטת המיעוטים, להנחות את האגף הבכיר למעונות יום במשרד הכלכלה והתעשייה לפעול במהלך השנים 2016-2020 לתכנון ולהקמת מעונות יום ביישובי התכנית, ככל שיפורסם נהל לתקצוב, תכנון ובינוי מעונות יום, וככל שיוגשו בגינו בקשות על ידי יישובי התכנית.

23. בניית מוסדות חינוך

בסעיף 1 להחלטת המיעוטים נקבעה מסגרת פעילות בתחום החינוך. במסגרת זו, בהתייחס ליישובי התכנית, להנחות את משרד החינוך לפעול מתוך מקורותיו הכספיים שלו ב-2016 לצמצום פערים ולשיפור תשתיות במוסדות חינוך ביישובי התכנית, בכלל זה בניית כיתות חדשות, גני ילדים, שיפוץ בתי ספר קיימים וטיפול במפגעי בטיחות והצללה.

בנוסף, נרשמת הודעת משרד החינוך בסעיף 1(ו) להחלטת המיעוטים לקדם הרשאות שהוקצו לבניית כיתות לימוד, בהתאם לנדרש בנהלי מינהל הפיתוח ביישובי התכנית. להנחות את אגף המקציבים במשרד האוצר ואת משרד החינוך לתת מענה לצרכי הבינוי של המגזר הבדואי בצפון לאחר בחינה כוללת של הצרכים, וזאת במסגרת תכנית החומש לבניית מוסדות חינוך לשנים 2017-2017.

24. תכנית לחינוך פורמאלי ובלתי פורמאלי

להנחות את משרד החינוך לפעול ביישובי התכנית ליישום תכנית הלימודים הפורמאלית, לרבות בחינוך המיוחד, והבלתי פורמאלית אשר גובשה לאחרונה בתיאום עם המשרד לשוויון חברתי, זאת על פי הנהלים המקובלים במשרד החינוך. התכנית תופעל על ציר הרצף ההתפתחותי המלווה את התלמיד החל מהשלב הקדם יסודי ועד לסיום ביה"ס, לרבות סיוע בהשתלבות באקדמיה בארץ. היקף התכנית יעמוד על סך 120 מלש"ח, בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020, מהם 60 מלש"ח ממקורות משרד החינוך (12 מלש"ח לשנה) ו-60 מלש"ח תקציב תוספתי ייעודי שיוקצה על ידי משרד האוצר למשרד החינוך בפריסה על פני חמש שנים (12 מלש"ח לשנה).

25. פיתוח תשתיות פיזיות ותגבור פעילות בתחום הרווחה

א. בינוי ותשתיות רווחה: להנחות את משרד הרווחה והשירותים החברתיים להפעיל תכניות להקמה, לשיפוץ ולשיפור נכסים של

- מוסדות רווחה ומבני המחלקות לשירותים חברתיים ביישובי התכנית, זאת במימון ממשלתי מלא. היקף התכנית יעמוד על סך 20 מלש"ח, בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020, מהם 7 מלש"ח ממקורות משרד הרווחה והשירותים החברתיים (1.4 מלש"ח לשנה) ו-13 מלש"ח תקציב תוספתי ייעודי שיוקצה על ידי משרד האוצר למשרד הרווחה והשירותים החברתיים בפריסה על פני חמש שנים (2.6 מלש"ח לשנה).
- ב. תגבור שירותי רווחה לילדים, בני נוער, צעירים ומשפחות: להנחות את משרד הרווחה והשירותים החברתיים לתגבר פעילות בתחום הרווחה לאוכלוסיות הילדים, בני נוער, צעירים בסיכון ומשפחות במשבר ובמצבי אלימות ביישובי התכנית, זאת במימון ממשלתי מלא ועל פי הקריטריונים אשר יקבע משרד הרווחה והשירותים החברתיים. לצורך יישום התכנית משרד האוצר יקצה למשרד הרווחה והשירותים החברתיים תקציב תוספתי על סך 20 מלש"ח, בפריסה על פני חמש השנים 2016-2020 (4 מלש"ח לשנה).
- ג. תכנית מעברים: להנחות את משרד הרווחה והשירותים החברתיים להמשיך בהפעלת תכנית מעברים למתן שירותים פרטניים וקהילתיים בתחום התעסוקה במועצות האזוריות הכלולות ביישובי התכנית. משרד האוצר יקצה למטרה זו תקציב תוספתי על סך 2 מלש"ח לשנים 2016-2020 (0.4 מלש"ח לשנה).
- ד. העצמה קהילתית: להנחות את משרד הרווחה והשירותים החברתיים לתגבר תקני עובדים סוציאליים קהילתיים על פי המודל הארגוני הנהוג במשרד בהיקף של 8.75 תקנים, זאת במטרה לפתח את הפעילות הקהילתית ולהביא ליישום תכניות הרווחה השונות ביישובי התכנית. לצורך יישום סעיף זה יקצה משרד האוצר למשרד הרווחה והשירותים החברתיים סך של 7 מלש"ח לשנים 2016-2020 (1.4 מלש"ח לשנה).
26. הגברת פעילות חינוכית בתחום המדע, הטכנולוגיה והחלל
להנחות את משרד המדע, הטכנולוגיה והחלל לפעול ביישובי התכנית בהתאם לתכניות המשרד, ובתיאום עם המשרד לשוויון חברתי והרחבת החשיפה ולעידוד פעילות בתחומי המדעים והטכנולוגיה, ולהנגשת כלי אוריינות דיגיטלית ביישובי התכנית, בין היתר, לצורך חינוך למצוינות ולחדשנות, ועידוד השתלבות בתחומים אלו באקדמיה ובתעשייה. הגברת פעילות חינוכית כאמור תיעשה בתיאום עם משרד החינוך.
27. תמיכה בפעילות עבור משפחות שכולות בדואיות
להנחות את משרד הביטחון להקצות, במסגרת התמיכה במוסדות ציבור העוסקים בתחום רווחת המשפחות השכולות, 1 מלש"ח בשנה עבור מוסדות ציבור הפועלים בחברה הבדואית. לצורך יישום סעיף זה משרד האוצר יקצה למשרד הביטחון תקציב תוספתי על סך 5 מלש"ח לשנים 2016-2020 (1 מלש"ח לשנה).
28. מכינה קדם צבאית לבדואים
להנחות את משרד הביטחון, בשיתוף משרד החינוך והמשרד לשוויון חברתי, לבחון ולעודד פעילות של מכינה קדם צבאית בקרב הצעירים הבדואיים בצפון הארץ. לצורך כך במהלך השנים 2016-2018 יקוימו סמינרים לבחינת ההיענות של צעירים בדואים בצפון למסגרת של הכנה לשירות מלא בצבא. בשנים 2019-2020, ככל שתימצא היענות כאמור וככל שתפעל מסגרת מקדימה למכינה קדם צבאית כאמור, ישתתף משרד הביטחון בהוצאותיה בשנתיים הראשונות לפעילותה בכפוף לכל דין. יובהר כי קיומה של מכינה קדם צבאית והכרה בה כפופים לחוק המכינות הקדם צבאיות, התשס"ח-2008 ולתקנות המכינות הקדם צבאיות (הכרה במכינה קדם צבאית), התש"ע-2009. לצורך יישום התכנית יקצה משרד האוצר למשרד הביטחון תקציב תוספתי על סך 3.45 מלש"ח. הניצול הכספי יבוצע לפי החלוקה הבאה: סכום של 150 אלש"ח לכל אחת מהשנים 2016-2018, וסכום של 1.5 מלש"ח לכל אחת מהשנים 2019-2020.
29. עידוד הגיוס והכנה לשירות צבאי
להנחות את משרד הביטחון, בתיאום עם משרד החינוך, לפעול לחיזוק הקשר ותחושת השייכות בקרב הצעירים הבדואיים לחברה ולמדינה והנחלת ערכים ומורשת קרב, וכן להגברת המוטיבציה בקרב בני נוער בדואים לגיוס ולשירות צבאי משמעותי. היקף התכנית יעמוד על סך 3 מלש"ח, מתוכם 1 מלש"ח מתקציב משרד הביטחון (0.2 מלש"ח לכל אחת מהשנים 2016-2020). בנוסף יקצה משרד האוצר למשרד הביטחון תקציב תוספתי על סך 2 מלש"ח לשנים 2016-2020 (0.4 מלש"ח לשנה).
30. פעילות להכוונת חיילים משוחררים
להנחות את הקרן והיחידה להכוונת חיילים משוחררים במשרד הביטחון לפעול בכל הכלים העומדים לרשותן להגברת הפעילות בקרב החיילים הבדואיים המשוחררים ומסיימי השירות הלאומי ומתן מגוון השירותים, הכלים וההטבות. הפעילות תכלול סיוע בהשתלבות בחיים האזרחיים, וכן עידוד ההשתלבות בתעסוקה ובאקדמיה.
31. עידוד השתלבות בשירות הלאומי
להנחות את רשות השירות הלאומי אזרחי במשרד החקלאות ופיתוח הכפר לפעול בתיאום עם משרד החינוך להגברת השתלבות הצעירים הבדואיים במערך השירות הלאומי, זאת בהתאם להחלטת הממשלה מס' 638 מיום 28.7.2013. התכנית תכלול מרכיבים של הכשרה, חיזוק השליטה בשפה העברית וכן השקעה בהעצמה האישית של המתנדבים.
32. שיפור הביטחון האישי
להנחות את המשרד לביטחון הפנים לגבש, בתוך 30 יום ממועד קבלת החלטה זו, תכנית עבודה לשיפור הביטחון האישי והשירות לאזרח ביישובי התכנית. בכלל זה, ובהתחשב במגבלות התקציביות של החלטה זו, הגברת השיטור הקהילתי, הגברת התכניות למניעת אלימות שמפעיל המשרד (עיר ללא אלימות/מציל"ה) ביישובי התכנית, והרחבת פעילות הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובשימוש לרעה באלכוהול ביישובי התכנית. הגברת התכניות למניעת אלימות שמפעיל המשרד תיעשה בהתאם לקריטריונים שייקבעו במשרד, אשר יאפשרו החרגת יישובי התכנית מהכללים הרגילים של תכניות עיר ללא אלימות ומציל"ה, לרבות לענין השתתפות העצמית של הרשויות המקומיות.
- היקף התוספת ליישום התכנית יעמוד על סך של 12 מלש"ח תקציב תוספתי ייעודי, שיוקצה על ידי משרד האוצר למשרד לביטחון הפנים בפריסה על פני חמש שנים (2.4 מלש"ח לשנה).
33. פעילות המשרד להגנת הסביבה
להנחות את המשרד להגנת הסביבה להכין תכנית בתיאום עם המשרד לשוויון חברתי בנושא קידום הטיפול בפסולת והמחזור ביישובים הכלולים בתכנית, וכן בהגברת המודעות להגנה על הסביבה, ולפעול ליישמה במהלך השנים 2016-2020. לצורך גיבוש ויישום התכנית, יקצה משרד האוצר למשרד להגנת הסביבה תקציב תוספתי בסך 5 מלש"ח לשנים 2016-2020 והמשרד להגנת הסביבה יקצה מתקציב קרן הניקיון 5 מלש"ח נוספים בכפוף לאישור הנהלת קרן הניקיון (סך הכל 2 מלש"ח לשנה משני המקורות יחדיו).
34. תכניות לילדים ולנוער
להנחות את המשרד לשוויון חברתי לפעול ביישובי התכנית לקידום ילדים ונוער בגילאי בתי ספר בשעות שלאחר יום הלימודים בתחומי העשרה, ספורט, תרבות ופנאי. תכנית זו תבוצע במסגרת מוסדות הציבור אשר ביישובי התכנית ובתיאום עם הרשויות המקומיות הנכללות בתכנית. התכנית תתכלל ע"י מנהל יחידת הנוער בכל רשות ותואם עם משרד החינוך. לצורך יישום סעיף זה יקצה המשרד לשוויון חברתי תקציב על סך 10 מלש"ח במהלך השנים 2016-2020 (2 מלש"ח לשנה), ובנוסף יקצה משרד האוצר למשרד לשוויון חברתי תקציב תוספתי על סך 10 מלש"ח בפריסה לחמש שנים 2016-2020 (2 מלש"ח לשנה). כמו כן הממשלה רושמת לפנייה את התחייבות עמותת מפעלי חינוך וחברה להעמיד תקציב בהיקף של 10 מלש"ח לפחות, בפריסה על פני חמש שנים 2016-2020.
35. קידום מעורבות חברתית של אוכלוסיית הצעירים
המשרד לשוויון חברתי יפעל, בתיאום עם המשרד לפיתוח הפרופריה, הנגב והגליל, לקידום מעורבות חברתית של אוכלוסיית הצעירים

בתחומי הרשויות המקומיות הבדואיות בצפון למען הקהילה, זאת בהתאם לתכנית עבודה אשר תגובש עם הרשויות המקומיות בתוך 90 יום ממועד קבלת החלטה זו. לצורך יישום סעיף זה יקצה המשרד לשוויון חברתי תקציב על סך 5 מלש"ח במהלך השנים 2016-2020 (1 מלש"ח לשנה), ובנוסף יקצה משרד האוצר למשרד לשוויון חברתי תקציב תוספתי על סך 5 מלש"ח בפריסה לחמש שנים -2020-2016 (1 מלש"ח לשנה).

36. מרכז מורשת בדואית

להנחות את המשרד לשוויון חברתי, בתיאום עם הגורמים הממשלתיים הרלוונטיים, לפעול במהלך השנים 2016-2020 להקמת מרכז מורשת לחברה הבדואית בישראל באחד מיישובי התכנית, זאת בהתבסס על מתווה אשר יגובש במשרד לשוויון חברתי ובהתייעצות עם ראשי הרשויות הנכללות בתכנית. לצורך יישום סעיף זה יקצה המשרד לשוויון חברתי ממקורותיו תקציב על סך 2 מלש"ח במהלך השנים 2016-2020, ובנוסף יקצה משרד האוצר למשרד לשוויון חברתי תקציב תוספתי על סך 2 מלש"ח במהלך השנים 2016-2020. 37. תוקם ועדת היגוי עליונה לתכנית אשר בראשה יעמוד מנכ"ל המשרד לשוויון חברתי או נציג מטעמו. בוועדה יהיו חברים נציגי משרדי הממשלה השותפים ליישום ההחלטה, לרבות נציגי אגף תקציבים במשרד האוצר, וכן נציגות של פורום ראשי הרשויות הבדואיות בצפון. הוועדה תורכב בתוך 45 יום ממועד אישור החלטה זו ותכנס באופן קבוע אחת לשנה לאישור תכנית העבודה הנדרשת לביצוע הפעולות הנדרשות ליישום החלטה זו, לעיון בנתוני התקציב ובהיקף הביצוע של כלל סעיפי ההחלטה. משרדי הממשלה השותפים ליישום החלטה זו והחלטת המיעוטים יגישו למשרד לשוויון חברתי בתחילת כל שנה תכנית עבודה אשר תכלול סיכום שנת הפעילות הקודמת והמהלכים המתוכננים לביצוע במהלך השנה העוקבת ובכלל זה תינתן התייחסות ליישום הספציפי של החלטת המיעוטים ביחס ליישובי התכנית ובכלל זה לסעיפים 5, 16(ב), 22, 23 להחלטה זו.

38. ליווי ומעקב לתכנית: המשרד לשוויון חברתי יעמיד לצורך ליווי ומעקב לתכנית תקציב שלא יעלה על 3 מלש"ח, זאת במטרה לבנות מערך ליווי, מעקב ובקרה ממוחשב לתכנית במהלך השנים 2016-2020, לרבות התקשרות עם גופי ייעוץ, ליווי ומחקר.

עדיפות לאומית

בהתאם לפרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009, בנושא אזורי עדיפות לאומית, השיקול המרכזי שביסוד החלטה זו הוא הצורך בצמצום פערים בין האזור או היישוב לבין אזורים או יישובים אחרים או בין קבוצות אוכלוסייה תושבות האזור או היישוב לבין קבוצות אוכלוסייה אחרות, זאת כאמור בסעיף 151(ב)(5) לחוק. האוכלוסייה הבדואית בצפון מונה כמאה אלף תושבים, כשני שלישים מהם חיים ביישובים עצמאיים, ושליש ביישובים ערבים מעורבים. היישובים הבדואים העצמאיים (21 יישובים במספר) נמצאים בתחומן של שש מועצות מקומיות בדואיות עצמאיות, מועצה מקומית ערבית בדואית אחת (בועינה נוג'ידאת), מועצה אזרית ערבית-בדואית אחת (אל-בטוף) וארבע מועצות אזריות יהודיות (מטה אשר; זבולון; עמק יזרעאל; ריכוזי הבדואים העיקריים בצפון נמצאים באזור גבעת אלונים ומסביב לעיר שפרעם; עמק זבולון; אזור משגב; בקעת בית נטופה; ובקעת סכנין).

לאוכלוסייה הבדואית בצפון הארץ מאפיינים תרבותיים והיסטוריים ייחודיים המבחינים בינה לבין יתר מגזרי האוכלוסייה בישראל ובכלל זה בני מיעוטים אחרים. האוכלוסייה הבדואית בצפון חיה בקהילות סגורות השומרות על תרבותן הייחודית, תוך התבדלות משאר האוכלוסייה, לרבות אוכלוסיית המיעוטים. ככלל, בני הקהילה נשארים לגור בתוך כפריהם, ולא עוברים למקומות אחרים, מחשש לשלמות והישרדות הקהילה.

אוכלוסיית הבדואים בצפון מתגייסת לשירות בצה"ל, במערכות הביטחון השונות ובמערך השירות הלאומי. כיום מספר החיילים הבדואים המשרתים בצה"ל עומד על כ-2000 חיילים, מתוכם 1500 חיילים מהיישובים הבדואים בצפון וכ-500 מקרב החברה הבדואית בדרום. 179 חלים בדואים נפלו במערכות ישראל.

באופן כללי נציין כי בין יישובי התכנית לבין כלל היישובים במדינה, ובכלל זה יישובי מיעוטים רבים, קיימים פערים ממשיים הבאים לידי ביטוי, בין היתר, בתחומים הבאים:

- מחסור במוסדות ציבור ובשל כך היעדר מענה לתכניות חינוכיות וחברתיות רבות
- הישגים חינוכיים נמוכים מאלה המאפיינים את כלל החברה הערבית בארץ
- היעדרתשתיות מפותחות של אזורי תעשייה ותעסוקה
- היעדרהכנסות עצמיות של הרשויות המקומיות הבדואיות, דבר אשר מונע מהן עצמאות ויציבות כלכלית.
- תשתיות תחבורתיות ירודות. חוסר בתחבורה ציבורית בתוך היישובים ואליהם
- היעדרמסחרות רבות וספורט אשר עונת על צורכי האוכלוסייה בתוך תחומי היישובים.
- רמת התשתיות ביישובים הבדואים אינה נותנת מענה מספק לצרכי התושבים, והרשויות נדרשות להשקעות מיוחדות בתחומי תכנון ובינוי, תשתיות, שירותים ציבוריים ומוסדות ציבור. היעדרמקורות תקציביים עצמאיים ברשויות מחד גיסא וקושי במימוש תקציבים ממשלתיים מאידך משאיר את הרשויות הבדואיות במשבר פיננסי מתמשך. כתוצאה ממשבר זה הן אינן מצליחות ברוב המקרים למלא את תפקידן כלפי התושבים בכל הקשור למתן שירותים.
- לכל 7 המועצות המקומיות הבדואיות הנכללות ביישובי התכנית, מוצמד חשב מלווה על ידי משרד הפנים. מועצות מקומיות אלו מדורגות כולן באשכולות 2 ו-3 בהתאם למדד הכלכלי חברתי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- בשנת 2011 הוחל ביישום תכנית חומש מצומצמת לפיתוח היישובים הבדואים בצפון (בהתאם להחלטת ממשלה מס' 3211 מיום 15.5.2011). תכנית זו הסתיימה בסוף 2015. תכנית זו הייתה מצומצמת בהיקפה (349 מלש"ח לחומש), נתנה מענה חלקי עבור תחומים כגון תשתיות, חינוך, תעסוקה, תחבורה, אך לא נתנה מענה לתחומים נוספים כגון תרבות וספורט, תיירות, חקלאות וביטחון אישי.

בהחלטת המיעוטים ישנם מרכיבים שנותנים מענה גם לצרכים של היישובים הבדואים בצפון. יחד עם זאת, יש צורך במתן מענה נוסף בהתאם למאפיינים והצרכים הייחודיים של יישובי התכנית בתחומים כגון חינוך פורמאלי, תיירות, חקלאות, הגנת סביבה, רווחה, ביטחון, צעירים, מורשת ועוד. קיימת חשיבות לתכנית הוליסטית המפרטת את המענה הכולל ליישובים אלו כפי שהיה נהוג בתכנית פיתוח קודמות. החלטה זו מפרטת את מכלול הפעילויות עבור יישובי התכנית כאשר חלקן נקבע בהחלטת המיעוטים והחלטה זו מוסיפה לגביהן מיקוד בצה"ל לצרכי יישובי התכנית ובהתחשב בצרכי כלל אוכלוסיית המיעוטים וחלקן הן פעילויות ייעודיות נוספות ליישובי התכנית בהתאם לצרכיהם המיוחדים לרבות תחומים המושגים בצמצום של תכניות.

יוסבר, כי תכנית הפיתוח המוצעת מיועדת לאוכלוסייה הבדואית בצפון וזאת במובחן מהאוכלוסייה הבדואית בנגב אשר יש לה מאפיינים מיוחדים אחרים ולגביה קיבלה הממשלה את החלטה מס' 3708 מיום 11.9.2011 שכללה מענה בנושאים שונים לאוכלוסייה הבדואית בדרום שאינה נמנית במסגרת יישובי התכנית.

דיוור ותשתיות פיזיות:

הבעיה המרכזית המעכבת את התפתחות יישובי התכנית ואשר משליכה במישרין על חיי התושבים היא חוסר זמינות קרקעות לבנייה, עלויות פיתוח גדולות והיעדר פתרונות ביוב. חוסר זמינות הקרקעות נובעת מקשיים בקידום תכניות תכנון ובנייה וכן כתוצאה מגידול האוכלוסייה ומן העובדה שהבדואים מבקשים לשמור על קהילותיהם ובאופן כללי אינם עוזבים את יישוביהם. מאפיינים חברתיים ותרבותיים אלו משליכים במישרין על הקשיים בהתפתחות היישובים ועל הצורך בסיוע מיוחד להם.

בשל אופיים הטופוגרפי של היישובים הבדואים בצפון, ובשל המורכבות החמולתית במסגרתה רוב היישובים מורכבים ממקבצים של שכונות כאשר כל חמולה חיה בשכונה נפרדת, נדרשים טיפול והשקעה ייחודית במגוון תחומים כגון מוסדות ציבור, בתי ספר, תשתיות תחבורה וכן תחבורה ציבורית. כך למשל היישוב כעביה טבאש ח'ג'אגרה מהווה חיבור של שלושה יישובים קטנים בהם חיות שלוש

חמולות, כעביה, טבאש וחג'אג'רה. מצב דומה נמצא ביישוב בית זרזיר אשר מורכב ממספר חמולות בהן הייב, ע'רפאת, עיאדאת, ג'זאמיס ומזאריב. האופי היישובי אשר תואר לעיל מצריך השקעה רבה של משאבים מצד הרשויות המקומיות, אשר ממילא נמצאות במצב כלכלי ירוד בשל היעדרמקורות הכנסה עצמאיים, ובשל כך רמת השירותים לאזרח ביישובים אלה נפגעת עד מאוד. ביום 21.12.2014 קיבלה ממשלת ישראל את החלטה מס' 2365. במסגרת ההחלטה הוחלט על הקמת צוות בראשות הממונה על התקציבים במשרד האוצר, אשר יגבש בתוך 120 ימים מיום קבלת ההחלטה, תכנית לטיפול בסוגיות דיור ביישובי המיעוטים למעט ליישובי הבדואים בדרום. בצוות היו חברים גם נציגי הרשות לפיתוח כלכלי של המגזר הערבי, דרוזי והצ'רקסי, משרד המשפטים, משרד הבינוי, רשות בדיקה ישראל, משרד הפנים, המשרד להגנת הסביבה, רשות המיסים ומשרד התחבורה.

הצוות קיים שש ישיבות וכן סיור ביישובי מיעוטים למעט יישובי הבדואים בדרום, נפגש עם גורמים רבים ביישובים אלו, ביניהם חברי כנסת, פעילים מהמגזר השלישי, נציגי רשויות מקומיות, מתכננים, אנשי אקדמיה ועוד. עם סיום פעילות הוועדה גובש דו"ח אשר הובא לאישור קבינט הדיור. המטרה העיקרית שגיבש הצוות הינה הגדלת היצע הדיור ביישובי מיעוטים על מנת להקל על מצוקת הדיור ביישובים אלו. עוד הוחלט בדו"ח כי הסוגיות התקציביות הכרוכות בנושא זה יקודמו במסגרת הצעת מחליטים העוסקת בסוגיות נוספות הקשורות באוכלוסיית המיעוטים, ובכללם יישובי תכנית זו. לאור האמור גובש פרק הדיור בהחלטת הממשלה לפיתוח כלכלי בחברה הערבית בשנים 2016 - 2020, כך שיתאם את היעדים שנקבעו בדו"ח צוות 120 הימים הן באמצעות שינוי מנגנוני הקצאה, והן באמצעות תוספת תקציבית במסגרת תכנית חומש. במסגרת זו הוחלט כי 20% מסך ההשקעה של משרדי הבינוי, הפריפריה, הנגב הגליל, והתרבות, במוסדות ציבור וקצו ליישובי מיעוטים הן בשכונות חדשות והן בשכונות ותיקות, וכן כי 30% מכספי הקרן לשמירה על השטחים הפתוחים בשלב ראשון ו-20% בהמשך יוקצו לטובת יישובי המיעוטים בכללם יישובי תכנית זו.

לאור זאת שעד כה לא נרקם הסכם גג עם רשות מקומית ביישובי המיעוטים, הוחלט להנחות את אגף התקציבים ומשרד הבינוי לפעול לאיתור רשות מקומית איתה ניתן יהיה לגבש הסכם גג לפי הפרמטרים הקבועים בהחלטות הממשלה בנושא. על מנת להקל על שיווק קרקע למגורים ביישובי המיעוטים, הוחלט להגדיל את סבסוד הפיתוח ביישובי המיעוטים בקרקע של רמ"י בבנייה רוויה בגובה של 55% במקום 50% כנהוג היום.

כן הוחלט, כי צוות היגוי שיקים יגבש הסכמים אסטרטגיים עם רשויות מקומיות ביישובי המיעוטים, אשר מטרתם לקדם בנייה של שכונות מגורים חדשות בבנייה רוויה בסטנדרט גבוה. על מנת לעשות כן ניתנו לצוות כלים תקציביים ובהם תקצוב תכניות מפורטות, תקצוב תכניות בקרקע מדינה, תקצוב הסדרה, הגדלת תקציב למוסדות ציבור, סבסוד פיתוח, מענק ראש שטח וכד'. בסעיפים 1א, 6(ב), 7, 14 לעיל נקבע כי התקציב ליישום סעיפים אלה יוקצה מתוך המסגרת התקציבית של סעיף הדיור (סעיף 7) בהחלטת המיעוטים, כאשר הסכומים הנזכרים בסעיפים הנ"ל נקבעו בהתאם למיפוי צרכים ספציפיים לאוכלוסייה הבדואית בצפון באופן התואם את חלקם היחסי וכן לאחר תיאום עם ועד ראשי הרשויות הערביות.

היעדרתכנון מתארי בחלק מיישובי התכנית מהווה חסם עיקרי בפני קידום תכנית לבנייה ופתרון מצוקת הדיור, על כן יפעל מנהל התכנון במסגרת החלטה זו לגיבוש תכניות מתאר חדשות ועדכון קיימות על פי הצרכים העתידיים של יישובי התכנית. רשויות מקומיות:

הרשויות המקומיות מופקדות על אספקת שירותים ציבוריים לתושביהן, לרבות שירותים כגון חינוך ורווחה. בהתאם, איכות השירותים הציבוריים המסופקים לתושב מושפעת במידה רבה מרמת השירות שהוא מקבל מן הרשות המקומית. לכן, קיימת חשיבות רבה להיקף מקורות ההכנסה של הרשות וליכולת הביצוע שלה, לעניין איכות אספקת השירותים הציבוריים המסופקים לאזרחים.

בפילוח ההכנסות העצמיות בין הרשויות השונות, ובפרט בהכנסות מארנונה שאינה למגורים, קיים פער דרמטי בין רשויות מהמגזר הערבי, ובכללם הרשויות הבדואיות לרשויות מהמגזר היהודי. כך, סך החיוב מארנונה שלא למגורים (קרי, ארנונה לעסקים) לנפש ברשויות הערביות עומד על כ-15% בלבד מהממוצע הארצי, ובמגזר הבדואי הוא מוערך בפחות מ-10% מהממוצע הארצי.

היעדרמקורות הכנסה עצמיות של הרשויות הבדואיות בצפון, והישענותם הרבה על תמיכות ממשלתיות פוגעת באיטנות הפיננסית ובחוסן הכלכלי ומביא לפערים משמעותיים בינם לבין שאר הרשויות במדינה. נושא זה משליך על כלל התחומים שבאחריות הרשויות המקומיות וחובתן כלפי תושביהן בתחומים כגון: חינוך, רווחה, פנאי, תשתיות ופיתוח כלכלי עסקי.

בסעיפים 9 ו-11 לעיל נקבע כי התקציב יוקצה מתוך המסגרת התקציבית של סעיף הרשויות המקומיות (סעיף 15) בהחלטת המיעוטים, כאשר הסכומים הנזכרים בסעיפים הנ"ל נקבעו בתיאום עם משרד הפנים ועל פי נוסחת הקצאת תקציב הפיתוח הנהוגה במשרד הפנים.

כמו כן, לאור מצבן של הרשויות המקומיות הבדואיות כמפורט לעיל ניתנו בהחלטה זו תוספות תקציביות ייעודיות להעצמת ההון האנושי ברשויות המקומיות הבדואיות ולחיזוק השותפות בין ולקידום פעילות אזרחית. תשתיות תחבורה:

קיים פער תשתיתי ניכר בין יישובי מיעוטים, וביתר שאת יישובי תכנית, ליתר היישובים במדינת ישראל. פער זה בא לידי ביטוי בין היתר במספר תאונות הדרכים ביישובי המיעוטים. כ-34% מההרוגים בתאונות דרכים הינם בני מיעוטים, בעוד שחלקם באוכלוסייה עומד על כ-15.3%. קיים חוסר בפיתוח עורקי תחבורה והרחבת עורקים קיימים, בתשתיות לתחבורה הציבורית ובביצוע פרויקטים בטיחותיים.

יישובי התכנית נמצאים בפגור רב אחרי יישובי המיעוטים האחרים בכל הקשור להכנת תכניות אב לתחבורה ולהקצאת זכויות דרך שייאפשרו ביצוע פרויקטים תחבורתיים. האופן שבו צמחו יישובי הבדואים בצפון בשל המעבר מחיי הנוודות ליישובי הקבע, סגנון הבנייה המאפיין יישובי הבדואים בצפון, התפזרותם על פני שטח מצדיק השקעה מיוחדת ביישובים אלה.

בסעיף 16 לעיל נקבע כי התקציב יוקצה מתוך המסגרת התקציבית של סעיף תשתיות ונגישות לתחבורה (סעיף 2) בהחלטת המיעוטים, כאשר הסכום שהוקצה בתכנית מבוסס על סקר צרכים שמשרד התחבורה והבטיחות בדרכים ביצע בכלל יישובי המיעוטים, לרבות יישובי התכנית, והסכומים הנזכרים בסעיף 16 הנ"ל נקבעו בהתאם לסקר באופן התואם את צרכיהם, ובשים לב לחלקם היחסי בצרכים של יישובי התכנית וכן לאחר תיאום עם ועד ראשי הרשויות הערביות.

תחבורה ציבורית:

קיים פער ניכר בשירות התחבורה הציבורית בין יישובי מיעוטים לבין יתר היישובים במדינת ישראל, אשר הולך ונסגר בעקבות מאמצים ממשלתיים בשנים האחרונות. בשנת 2005 ניתן שירות ל-81 יישובי מיעוטים (מתוך 157 יישובים באותו מועד, לרבות 19 לא מוכרים ולא כולל ערים מעורבות) על ידי 3,677 נסיעות אוטובוס ביום חול. בשנת 2011 גדל מספר הנסיעות ב-53% והגיע ל-5,655 נסיעות ביום חול, המשרתות 102 יישובים. בשנת 2014 מספר היישובים שלהם ניתן שירות כבר עומד על 138 יישובים. יחד עם זאת, הפער עדיין גדול – רק 7% מתקציב הסובסדיה השנתית מיועד לקווים המשרתים את אוכלוסיית המיעוטים (לא כולל ערים מעורבות), בעוד היא מהווה 15.3% מהאוכלוסייה. פערים אלה גדולים יותר כאשר מדובר ביישובי התכנית בעיקר בשל היעדר תשתיות תחבורתיות בתוך היישובים.

בהתאם מוצע כי הליווי ההוליסטי לפי תכנית זו, יכלול גם ליווי של פעילות משרד התחבורה והבטיחות בדרכים לקידום הנגישות התחבורתית של יישובי המיעוטים, תוך שימת דגש על הפעילות שתבצע על ידי המשרד לקידום יישובי התכנית. תיירות:

תחום התיירות ביישובי התכנית לא זכה בעבר לטיפול מספק מצד רשויות המדינה, על אף שקיים בהם פוטנציאל תיירותי גדול

המתבטא במסורת אירוח בדואית עתיקת ימים, אשר השתרשה ועברה מדור לדור. שימור וקידום מסורת זו מצריך השקעה מצד רשויות המדינה הן בהיבט התשתית והן בהיבט השיוקי והפרסומי של פעילויות ופסטיבלים.

בראות:

מצבם הפיזי של התשתיות הבריאותיות ביישובי התכנית ירוד בהשוואה למצב תשתיות דומות בשאר יישובי המיעוטים וחלקן הגדול דורש שיפוץ ותחזוקה מיידים. בנוסף הוכרו שנים האחרונות מספר יישובים בדואים קטנים במסגרת המועצות האזוריות אשר נכללים במסגרת תכנית זו ובהם חסרים תשתיות פיזיות, בכללן תחנות לבריאות המשפחה, על כן גובשה תכנית עבודה למתן מענה לצרכים ייחודיים אלה ביישובי התכנית.

חינוך:

לאיכות החינוך ורמת ההשכלה השפעה מהותית על הפיתוח האישי והמקצועי של הפרט, וכיוון שכך, גם על פוטנציאל ההשתכרות שלו. כמו כן, לאיכות מערכת החינוך השפעה מהותית על אפשרויות הניעות (מוביליות) החברתית של תלמידים מרקע כלכלי-חברתי חלש יחסית. נתוני מערכת החינוך והלמ"ס מצביעים על ביצועים נמוכים יחסית של מערכת החינוך ביישובי התכנית מבחינת שיעורי השתתפות והישגים ביצועיים, בכל אחד משלבי בית הספר. כך למשל שיעור הזכאים לבגרות במערכת החינוך של יישובי התכנית עמד על 38% בלבד בשנת תשע"ג, רק 24% עמדו בתנאי הסף של המוסדות להשכלה גבוהה, בעוד שיעור הזכאים לתעודת בגרות במערכת החינוך היהודית עומד על 73.5%, והממלכתית הערבית על 54.7% בשנת תשע"ג. (עיבוד הרשות לפיתוח כלכלי של מגזר המיעוטים על נתוני למ"ס אגרגטיביים על יישובי התכנית).

בהתאם לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2013, האוכלוסייה הבדואית בישראל הנה אוכלוסייה צעירה בהשוואה לאוכלוסיות אחרות בישראל: הגיל החצוי של הבדואים הוא 18.4 לעומת 18.9 בקרב המוסלמים, 24.6 אצל הדרוזים, 29 בקרב הנוצרים ו- 29.3 במגזר היהודי. שיעור הילדים מתחת לגיל 14 באוכלוסייה הבדואית עמד בשנת 2006 על 56% לעומת 25.6% באוכלוסייה היהודית, 42.3% באוכלוסייה המוסלמית ו-27% באוכלוסייה הנוצרית. על אף האמור, פעולות חינוכיות בלתי פורמאליות מתקיימות במתכונת מצומצמת ביותר, עקב המשבר הכספי ברשויות והמצב הסוציו אקונומי של האוכלוסייה שמתקשה לשלם בעדן. על כן, ניתנה בהחלטה זו תוספת תקציבית ייעודית לתכנית לחינוך פורמאלי ובלתי פורמאלי, בדגש על פעילויות עבור ילדים ונוער בשעות אחר הצהריים, כגון תנועות צופים, חוגי העשרה ופעילות ספורט, מנהיגות נוער וקייטנות קיץ. יצוין כי התקציב המוקצה בהחלטה זו נמוך מהתקציב שהוקצה במסגרת תכנית החומש לאוכלוסייה הבדואית בנגב במסגרת החלטת ממשלה 3708 הנ"ל, כאשר רבים מקרב אוכלוסייה זו מתגוררים בכפרים בשלבי הכרה שם תשתיות חינוך כמעט ואינן קיימות.

אזורי התעשייה:

במגזר היהודי ישנן 168 רשויות לעומת 82 במגזר המיעוטים. סך השטח המיועד לתעשייה ומלאכה באזורי תעשייה בדונמים הינו 33,546 דונם ליהודים לעומת 1200 דונם ביישובי מיעוטים, מתוכם רק 80 דונם ביישובי התכנית, דהיינו 96.5% מכלל השטחים המיועדים לתעשייה ומלאכה אינם במגזר המיעוטים ו-3.5% בלבד ביישובי המיעוטים ו 0.02% ביישובי התכנית. מלבד היישובים בית זריר ובועינה נוג'ידאת אשר בהם יש אזורי מלאכה, בשאר יישובי התכנית לא קיימים אזורי תעשייה כלל. הדבר מקשה בעיקר על שילוב נשים בדואיות בשוק העבודה.

לאור מצב זה, ניתנו בהחלטה זו תוספת תקציבית ייעודית לפיתוח איזורי תעסוקה, מלאכה ופינוי מטרדים. תעסוקה:

בהתאם לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שיעור תעסוקת המיעוטים בגילאי 25-64 בשנת 2014 עמד על 74.3% לגברים ערבים לעומת 82.8%. לגברים יהודים שאינם חרדים ו-31.5% לנשים ערביות לעומת 80.1% לנשים יהודיות שאינן חרדיות. השכר הממוצע לשנת 2012 של תושבי יישובי התכנית עמד על 5035 ₪, בעוד שהממוצע בארץ עמד על 8971 ₪. בסעיף 19 לעיל נקבע כי התקציב יוקצה מתוך המסגרת התקציבית של סעיף תעסוקה (סעיף 4) בהחלטת המיעוטים, כאשר הסכום נקבע על פי תכנית עבודה שגיבשו הגורמים המקצועיים במשרד הכלכלה בתיאום עם משרד האוצר והמשרד לשוויון חברתי. עידוד יזמות וקידום עסקים:

לאור ניתוח הצרכים ואופי ההתנהלות העסקית של עסקים מהמגזר הבדואי בצפון הוכנה תכנית עבודה מקצועית לצורך עידוד קידום ופיתוח עסקים קטנים ובינוניים באוכלוסיית היעד בשים דגש על הנגשת השירותים הניתנים על ידי הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים במשרד הכלכלה והתעשייה עבור עסקים הפועלים ביישובי התכנית.

עוני:

על פי דוח העוני והפערים החברתיים שפרסם המוסד הביטוח לאומי לשנת 2014, שיעור המשפחות העניות (כהגדרת מונח זה בביטוח הלאומי) במשפחות המיעוטים הינו 52.6% לעומת 13.6% אצל האוכלוסייה היהודית. במחוז צפון שיעור המשפחות העניות מקרב האוכלוסייה הערבית עמד על 46.5% בעוד שאצל המשפחות היהודיות השיעור עמד על 15.5% בלבד. יישובי התכנית מצויים במדד סוציו-אקונומי 2-3, הדבר מהווה אינדקס למצב כלכלי ירוד בקרב קבוצת היעד. ביטחון פנים:

הגברת הביטחון האישי, הגנה על הקניין ואכיפת הסדר הציבורי ביישובי התכנית, מהווים נדבך חשוב להגדלת שיעורי התעסוקה ולפיתוח כלכלי. כך, השגת יעדיו של המשרד לביטחון פנים יובילו לשיפור באיכות חייהם ובתחושת הביטחון האישי של התושבים ביישובי התכנית לצמיחה ולמיצוי הפוטנציאל הכלכלי והעסקי ביישובים אלו.

שיעור מעורבותם של בני המגזר הערבי בתיקי עבירות האלימות הינו גבוה ביחס לשיעורם באוכלוסייה - מעורבות גבוהה בעבירות האלימות בקרב בני המגזר הערבי מלמדת על רמת פשיעה ואלימות גבוהה ביישובי התכנית ועל הצורך במתן מענה ע"י הקצאת כוח אדם ואמצעים טכנולוגיים שיגבירו וישפרו את השמירה והאכיפה על החוק והסדר ביישובים אלה. יישובי התכנית מאופיינים ברמת אלימות ופשיעה גבוהים יותר משאר יישובי המיעוטים, זאת בשל שיעורי נשירה גבוהים יותר ממערכת החינוך, היעדר מסגרות בלתי פורמליות מספיקות ומיעוט אפשרויות התעסוקה בקרבת אותם יישובים.

השכלה גבוהה:

במערכת ההשכלה הגבוהה נרשמים שיעורי השתתפות נמוכים בקרב החברה הבדואית. מספר הסטודנטים הבדואים ביישובי התכנית הלומדים לתואר ראשון במוסדות האקדמיים בישראל עומד על כ-350 בלבד בשנת תשע"ד מתוך 30,969 סטודנטים מקרב אוכלוסיית המיעוטים הלומדים לתואר ראשון לעומת 205,750 סטודנטים יהודים. שיעור זה נמוך משמעותית בהשוואה לחלקם בקבוצת הגיל הרלוונטית (18-29). פעילות הממשלה במסגרת תכנית "אמתיאז" אשר החלה לפעול בשנת הלימודים 2014/5 הביאה לשילובם של 90 צעירים בדואים במוסדות להשכלה גבוהה בישראל. כאמור לעיל רק 24% עמדו בבגרות המהווה תנאי הסף של המוסדות להשכלה גבוהה

מים וביוב:

חלק מיישובי התכנית התאגדו במסגרת התאגידים הקיימים וחלקם טרם התאגדו בשל סיבות תכנוניות. היום כ-30% מהבתים ביישובי התכנית אינם מחוברים לרשת הביוב ועודם משתמשים בבורות ספיגה מהווים מפגע סביבתי ותברואתי גדול. התכנית המוצעת באה לתת מענה לסוגיה זו באופן מהותי וכמעט מושלם על ידי הסדרת תשתיות הביוב, חיבור כלל הבתים ביישובי התכנית לרשת הביוב, הקמת תחנות שאיבה וחיבור היישובים למתקני טיהור השפכים הסמוכים להם.

הגנת הסביבה:

כיום פועלת ביישוב ביר אל-מכסור יחידה סביבתית אשר עוסקת בחינוך והדרכה להגנה על הסביבה, טיפול בפסולת ובמפגעים סביבתיים, מחזור, אכיפה ופיקוח ובנושא איכות הסביבה. במסגרת זו ניתן מענה חלקי לחלק מיישובי התכנית. בהחלטה זו מוצעת תוספת תקציב ייחודית ליישובי התכנית במטרה לספק מענה הולם לכלל יישובי התכנית.

לסיכום:

על מנת לצמצם פערים אלו ולאפשר ליישובי התכנית עצמאות כלכלית ומסוגלות למתן רמת שירותים נאותה לאזרח, תוך מתן אפשרות לאוכלוסייה הבדואית בצפון לשמור על מאפייניה המיוחדים, מוצע להכיר ביישובי התכנית כאזורי עדיפות לאומית.

נספח מס' 1: יישובי התכנית	מ. מקומיות	יישוב	סוג יישוב
1		ביר אלמכסור	מ.מ
2		בועינה נג'ידאת	מ.מ
3		בסמת טבעון	מ.מ
4		בית זרזיר	מ.מ
5		טובא זנגריה	מ.מ
6		שבלי אום אלע'נם	מ.מ
7		כעביה טבאש חג'אג'רה	מ.מ

מ. אזוריות	יישובים
1	אל-בטוף ואדי אל חמאם רומת אל הייב
2	דמיידה ראס אלעין ערב אלנעים סלאמה כמאנה חוסנייה
3	עמק יזרעאל מנשית זבדה סואעד חמירה
4	זבולון אבטין ח'וואלד
5	מטה אשר ערב אל עראמשה

הנוסח המחייב של החלטות הממשלה הינו הנוסח השמור במזכירות הממשלה.
הנוסח המחייב של הצעות חוק ודברי חקיקה הנזכרים בהחלטות הינו הנוסח המתפרסם ברשומות.
החלטות תקציביות כפופות לחוק התקציב השנתי.